

WORICA

Women inclusion and empowerment
through collage art

WORICA

Internationell rapport om jämslällldhet och inkludering

Jämförande analys – Sverige, Frankrike, Italien, Spanien, Österrike
och Grekland

Svensk version: Folkuniversitetet

2026

CEIPES

Folkuniversitetet
Kommunikation och Utbildning

fractais

Co-Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Swedish Council for Higher Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Om rapporten

Inkludering och egenmakt för kvinnor genom collagekonst.

Denna internationella rapport har tagits fram av partnererna i **WORICA – Women inclusion and empowerment through collage art**, ett Erasmus+-partnerskap inom vuxenutbildning (projekt 2025-1-SE01-KA220-ADU-000350853) som samlar Folkuniversitetet (Sverige), Brûlant-e-s (Frankrike), CEIPES ETS (Italien), Fractals – Art Education (Spanien), ÖJAB (Österrike) och SOFFA – Social Fashion Factory (Grekland).

Rapporten jämför de sex nationella sammanhang som dokumenterats i WORICA:s nationella rapporter: konstitutionella garantier och centrala lagar, nationella strategier och handlingsplaner, behöriga myndigheter, kvinnors rättigheter och skyddsmekanismer, åtgärder för social inkludering och stödtjänster, nyckelindikatorer, huvudsakliga utmaningar och intersektionell sårbarhet. Tillsammans med de nationella rapporterna utgör den grunden för WORICA:s europeiska handbok om jämställdhet.

Uppgifterna speglar situationen vid tidpunkten för rapportens framtagande (2026). Lagar, tjänster och data förändras; läsare uppmanas att kontrollera aktuell information hos de myndigheter och organisationer som nämns.

Licens: om inget annat anges publiceras denna rapport under licensen Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell (CC BY 4.0). Ange "WORICA-projektet" som källa vid återanvändning.

Projektets webbplats: worica.eu

Medfinansieras av Europeiska unionen. De åsikter och synpunkter som uttrycks är dock endast upphovsmännens och återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska unionens eller Universitets- och högskolerådets åsikter. Varken Europeiska unionen eller den beviljande myndigheten kan hållas ansvariga för dessa.

Innehåll

Inledning	5
Rapportens syfte och omfattning	5
Metodik och tillvägagångssätt	6
Översikt över partnerländerna	6
Internationella åtaganden och EU-direktiv	7
Nationella sammanhang och rättsliga ramverk	8
Konstitutionella garantier och rättsliga grunder	9
Viktiga lagar om jämställdhet	9
Skillnader i rättsliga innovationer (utvidgat jämförande perspektiv)	14
Nationella strategier och handlingsplaner	15
Gemensamma prioriteringar i olika länder	15
Landspecifika strategier	16
Jämförande analys av strategiska fokusområden	19
Jämställdhet på arbetsplatsen	19
Könsrelaterat våld	20
Korsande sårbarheter	20
Kvinnors ledarskap och representation	20
Behöriga myndigheter och jämställdhetsorgan	21
Ministerier på central regeringsnivå: Institution för jämställdhet och inkludering	21
Särskilda ministerier och samordnande organ på hög nivå	22
Oberoende jämställdhetsorgan och övervakningsmekanismer	22
Inkluderingsstrategier, stödnätverk och våldsförebyggande åtgärder	23
Jämförande översikt	24
Kvinnors rättigheter och skyddsmekanismer	24
Arbetsrätt	24
Föräldraledighet och balans mellan arbete och privatliv	25
Skydd mot könsrelaterat våld	26
Klagomål och rättsmedel	26
Jämförande insikter	28
Åtgärder och politik för social inkludering av utsatta kvinnor	28
Kvinnor med invandrarbakgrund	28
Kvinnor med funktionsnedsättning	29
	3

LGBTQI+-personer	30
Kvinnor på landsbygden	30
Stödtjänster (Tjänsterna erbjuder rådgivning, juridisk hjälp och hänvisningar)	30
Utbildning och fortbildning (kompetens, återinträde på arbetsmarknaden och egenmakt)	30
Psykologiskt och socialt stöd (psykisk hälsa och egenmakt)	31
Barnomsorg (balans mellan arbete och privatliv samt sysselsättning)	31
Jämförande analys av strategier för social inkludering och stödtjänster	31
Nyckelindikatorer och data	32
Jämställdhetsindex	32
Sysselsättningsgrad bland kvinnor	32
Löneskillnader mellan könen	32
Arbetsmarknadsdeltagande	33
Jämförande analys av nyckelindikatorer	33
Huvudsakliga utmaningar	34
Könsstereotyper och normer	34
Tillgång till vård, hälso- och sjukvård, utbildning och sysselsättning	35
Korsande sårbarheter	35
Brister i genomförandet	36
Jämförande analys av utmaningar	36
Intersektionell transparens	36
Jämförande analys av politiska ståndpunkter	37

Inledning

Jämställdhet mellan könen har successivt befast sin ställning som en grundläggande princip inom de europeiska rättssystemen, men hur denna princip omsätts i konkreta rättigheter och vardagsverklighet är fortfarande ojämnt och beror på sammanhanget. En analys av de nationella rättsliga ramverken utgör därför en viktig utgångspunkt för att förstå hur jämställdhet konceptualiseras, institutionaliseras och omsätts i praktiken i olika jurisdiktioner. I stället för att begränsas till formella deklarationer är dagens jämställdhetspolitik inbäddad i komplexa rättsliga strukturer som kombinerar konstitutionella normer, lagstiftningsinstrument och sektorsspecifika regleringar.

Sverige, Österrike, Frankrike, Spanien, Italien och Grekland utgör särskilt relevanta fall för en gemensam analys ur detta perspektiv. På EU-nivå har alla ovannämnda länder inrättat omfattande rättsliga ramverk som behandlar diskriminering, arbetsrätt och könsrelaterat våld, och de är alla engagerade i jämställdhet som en grundläggande rättighet. På nationell nivå skiljer sig dock lagarnas tillämpningsnivåer och politiska åtgärder kraftigt från varandra. En analys av skillnaderna och likheterna kommer att leda till en djupare förståelse för hur rättssystemet hanterar strukturell ojämlikhet mellan könen inom en gemensam europeisk ram.

Rapportens syfte och omfattning

Syftet med denna rapport är att ge en detaljerad granskning av de rättsliga ramarna för jämställdhet, särskilt i Österrike, Frankrike, Grekland, Italien, Spanien och Sverige, samt i Europa i stort, för att identifiera både strukturella särdrag och dynamiska trender.

Viktiga människorättskonventioner och EU-direktiv om jämställdhet inom ledarskap, ersättning och arbetsvillkor beskrivs i avsnittet ”Internationella åtaganden och EU-direktiv”. Avsnittet ”**Nationella sammanhang och rättsliga ramar**” beskriver hur antidiskrimineringslagar och konstitutionella principer har format den nationella lagstiftningen. Avsnittet om ”**Nationella strategier och handlingsplaner**” förklarar hur länderna genomför lagstiftningen genom mål, samordnade insatser och tillsyn. Det betonar också den roll som specialiserade myndigheter spelar för att främja jämställdhet och förebygga våld och diskriminering. Politiska åtgärder som stöder inkludering, lika möjligheter och skydd mot diskriminering behandlas i avsnittet ”**Åtgärder för social inkludering och politik för utsatta grupper**”. Rådgivning, juridisk hjälp och hänvisningstjänster för offer för könsbaserat våld och diskriminering ingår i avsnittet ”**Stödtjänster**”. Jämställdhetsindexet, sysselsättningsgraden bland kvinnor och lönegapet mellan könen är några av de nyckelindikatorer som används för att mäta framsteg och som presenteras i avsnittet **Nyckelindikatorer**. De strukturella, kulturella och resursmässiga hinder som kvarstår trots robusta rättsliga ramverk behandlas i avsnittet **Huvudsakliga utmaningar**. Avsnittet om

intersektionella sårbarheter undersöker hur fördomar förvärras av överlappande egenskaper som kön, etnicitet, invandrarsstatus, funktionsnedsättning eller social klass.

Rapporten belyser liknande mönster genom att fokusera på Österrike, Frankrike, Grekland, Italien, Spanien och Sverige. Trots att de verkar inom samma europeiska rättsliga ramverk skiljer sig de sex länderna avsevärt åt vad gäller organisation, ledning, verksamhet och allmänna nationella särdrag. Denna rapport använder ett helhetsperspektiv för att undersöka både likheter och skillnader.

Metodik och tillvägagångssätt

Analysen bygger på en kvalitativ metod som grundar sig på en systematisk granskning av rapporter om nationella sammanhang som tagits fram inom ramen för WORICA-projektet. Den bygger på nationella rapporter som utarbetats av konsortieparterna som representerar sex olika europeiska länder. Dessa dokument utgör primärkällor eftersom de sammanställer och sammanfattar officiella rättsliga bestämmelser, lagstiftningsutveckling och institutionella arrangemang för varje nationellt sammanhang. De specifika källor som använts för denna internationella rapport anges alla i fotnoterna.

Det metodologiska tillvägagångssättet kombinerar beskrivande och analytiska dimensioner. Å ena sidan ger det en strukturerad presentation av konstitutionella garantier, rättsliga ramverk och centrala lagstiftningsinstrument. Å andra sidan tolkar det dessa element för att identifiera underliggande mönster, såsom graden av rättslig integration, balansen mellan skydd och främjande samt framväxten av nya regleringsverktyg.

Den jämförande dimensionen är central för analysen. Italien, Spanien, Sverige, Grekland, Frankrike och Österrike granskas utifrån parallella tematiska kategorier: konstitutionella grunder, lagstiftningsramar och centrala lagar, vilket möjliggör en konsekvent och systematisk jämförelse. Detta tillvägagångssätt underlättar identifieringen av likheter i normativa åtaganden samtidigt som det avslöjar skillnader i rättslig utformning, politisk inriktning och regleringens komplexitet.

I stället för att göra en rent beskrivande inventering av lagarna betonar rapporten den interna logiken i varje rättssystem, med hänsyn till hur olika instrument samverkar och hur de bidrar till det övergripande målet att uppnå jämställdhet mellan könen.

Översikt över partnerländerna

Italien, Spanien, Grekland, Sverige, Österrike och Frankrike visar alla ett starkt formellt åtagande för jämställdhet, förankrat i deras konstitutionella system och förstärkt av ett brett spektrum av lagstiftningsåtgärder. I alla sammanhang framställs jämställdhet inte bara som en rättslig princip utan också som ett politiskt mål som kräver aktivt ingripande från offentliga myndigheter.

Utvecklingen av lagstiftningen om jämställdhet mellan könen återspeglar en gradvis och kumulativ process där på varandra följande lagstiftningsåtgärder successivt har utvidgat insatsernas omfattning. Den rättsliga ramen har utvecklats från ett inledande fokus på grundläggande rättigheter och arbetsrättsligt skydd till ett mer diversifierat system som tar itu med flera dimensioner av ojämlikhet, däribland bolagsstyrning, social inkludering och könsrelaterat våld. Denna utveckling tyder på en övergång från en övervägande skyddande logik till en mer proaktiv och incitamentsbaserad strategi, där rättsliga instrument används för att främja beteendemässiga och organisatoriska förändringar.

De nämnda länderna uppvisar strukturerade och systematiserade modeller, som kännetecknas av en tydlig hierarki av rättsnormer och en hög lagstiftningstäthet. Åtskillnaden mellan grundlagar, vanliga lagar och regleringsinstrument möjliggör en differentierad reglering av jämställdhetsfrågor, där grundlagarna spelar en central roll för att definiera och skydda grundläggande rättigheter. Denna rätts arkitektur kompletteras av en stark institutionell ram, inklusive ett särskilt jämställdhetsministerium med ansvar för samordning och genomförande.

Alla länder delar ett engagemang för att bekämpa ojämlikhet mellan könen; deras olika rättsliga strukturer återspeglar skilda tillvägagångssätt när det gäller styrning och politisk integration.

Internationella åtaganden och EU-direktiv

Rättssystemen i Österrike, Frankrike, Italien, Spanien och Sverige bygger på internationella människorättskonventioner. Dessa åtaganden har blivit grunden för reglerna inom Europeiska unionen, som har varit den främsta drivkraften bakom moderniseringen av lagstiftningen i övriga Europa. EU-lagstiftningen har på ett effektivt sätt harmoniserat normerna för rättvis ersättning, icke-diskriminering och balans mellan arbete och privatliv, och därmed överbryggat klyftan mellan olika nationella sedvänjor. De grundläggande principerna för rättsliga åtgärder för jämställdhet är de olika EU-direktiven om sysselsättning, jämställdhet, lönetransparens och lika lön.

Omarbetningen av direktivet om sysselsättning och yrkesliv 2006/54/EG är den grundläggande omarbetade förordningen som integrerade tidigare lagstiftning om lika möjligheter och behandling på arbetsplatsen och fungerade som underlag för all senare rättstvist om jämställdhet.

Direktivet om jämställdhet i bolagsstyrning [Direktiv (EU) 2022/2381] fastställer tydliga mål för kvinnors representation i styrelserna för börsnoterade företag, vilket förvandlar frågan om företagsledning från en privat policyfråga till en offentlig rättslig skyldighet.

Lönetransparens och tillsyn [Direktiv (EU) 2023/970] är ett avgörande steg mot att avskaffa "svarta lådan" när det gäller företagsersättningar genom att kräva att företag offentliggör transparenta lönestrukturer och stärka tillsynen av "lika lön för arbete av lika värde".

Lika lön för män och kvinnor för samma arbete eller arbete av lika värde [Direktiv (EU) 2023/970] och rådets beslut av den 10 maj ska stärkas genom mekanismer för tillsyn och lönetransparens.

Direktiven är ett tveeggat verktyg. De utgör å ena sidan begränsningar som fastställer minimistandarder, men å andra sidan också en drivkraft som uppmuntrar medlemsstaterna att införa högre rättsliga standarder. Dessa direktiv främjar en gradvis harmonisering av lagstiftningen om jämställdhet på arbetsmarknaden, men ger samtidigt utrymme för nationell flexibilitet och möjliggör för varje land att tolka EU:s principer utifrån sin egen rättsliga tradition.

Denna ram för styrning på flera nivåer resulterar i en kontinuerlig återkopplingscykel där normer förhandlas fram på internationell nivå, anpassas på europeisk nivå och sedan införlivas i nationell lagstiftning.

Nationella sammanhang och rättsliga ramverk

De nationella rättsliga ramarna i partnerländerna kännetecknas av sin komplexitet och flernivåorganisation, där konstitutionella principer kombineras med ett brett spektrum av lagstiftningsinstrument. Dessa ramar har inte uppstått som statiska system utan har utvecklats över tid som svar på föränderliga samhällskrav, politiska prioriteringar och normativa influenser.

Det rättsliga ramverket visar på en gradvis utvidgning både vad gäller omfattning och djup. Ursprungligen grundat på konstitutionella garantier har det gradvis införlivat en mångsidig uppsättning lagstiftningsåtgärder som tar itu med specifika aspekter av ojämlikhet mellan könen. Detta inkluderar arbetsrättsliga bestämmelser, antidiskrimineringsbestämmelser och straffrättsliga åtgärder riktade mot könsbaserat våld. Ramverkets utveckling återspeglar en växande insikt om behovet av att ta itu med inte bara formell diskriminering utan även strukturella och systemiska ojämlikheter.

Rättssystemet kännetecknas av sin formella struktur och omfattande täckning. Samverkan mellan olika typer av lagar möjliggör en nyanserad reglering av jämställdhetsfrågor inom flera områden. I synnerhet grundlagar fungerar som centrala instrument för att reglera grundläggande rättigheter, medan vanliga lagar och lagdekret behandlar mer specifika eller tekniska aspekter. Detta skiktade tillvägagångssätt möjliggör integrering av jämställdhetsaspekter i ett brett spektrum av politikområden, från sysselsättning och hälsa till politisk representation och social inkludering.

I alla länder återspeglar de rättsliga ramarna en pågående process av anpassning och förfining, vilket illustrerar den dynamiska karaktären hos jämställdhet som rättsligt och politiskt område.

Konstitutionella garantier och rättsliga grunder

Konstitutionella bestämmelser utgör den normativa kärnan i jämställdhetsramverken i alla länder och fastställer bindande principer som styr utvecklingen av lagstiftning och politik. Dessa bestämmelser förbjuder inte bara diskriminering utan definierar också statens roll i främjandet av jämställdhet.

I Italien, till exempel, formulerar 1948 års konstitution en heltäckande vision av jämställdhet som omfattar både formella och materiella dimensioner. Den bekräftar jämlikhet inför lagen, garanterar lika rättigheter och lön i arbetslivet samt främjar lika tillgång till offentliga ämbeten. Viktigt är att dessa bestämmelser innebär en aktiv skyldighet för offentliga myndigheter att undanröja hinder som står i vägen för kvinnors fullständiga deltagande i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

I Spanien fastställer 1978 års konstitution på liknande sätt jämställdhet som en grundläggande rättighet, där artikel 14 uttryckligen förbjuder diskriminering på grund av kön och andra egenskaper. Denna bestämmelse fungerar som en central utgångspunkt för utformningen av efterföljande lagstiftning och säkerställer att alla rättsliga åtgärder är förenliga med principen om icke-diskriminering.

I andra europeiska sammanhang fungerar konstitutionella garantier som mer än symboliska förklaringar; de utgör en rättslig grund som präglar hela regelverket och legitimerar ytterligare lagstiftningsåtgärder.

Viktiga lagar om jämställdhet

Det rättsliga ramverket i Italien, Spanien, Grekland, Sverige, Frankrike och Österrike kännetecknas av en kumulativ och sektorsvis utveckling, där successiva lagstiftningsåtgärder successivt har utvidgat både omfattningen och djupet i jämställdhetsregleringen.

Det italienska systemet består av en konstellation av lagar som behandlar specifika områden såsom sysselsättning, familjepolitik och skydd mot våld. Detta stegvisa tillvägagångssätt har möjliggjort en hög grad av anpassningsförmåga, vilket gör att rättssystemet kan bemöta nya frågor genom riktade reformer. Samtidigt leder det till en viss grad av fragmentering, vilket kräver samordning mellan flera rättsliga instrument för att säkerställa samstämmighet och effektivitet.

Spanien har en mycket strukturerad och hierarkisk lagstiftningsmodell, där distinktionen mellan organiska lagar och vanliga lagar spelar en central roll. Denna arkitektur möjliggör ett heltäckande och integrerat tillvägagångssätt, där olika dimensioner av jämställdhet behandlas inom ett sammanhängande rättssystem.

Österrike tillämpar en modell som kombinerar konstitutionella garantier med en stark betoning på specialiserad lagstiftning mot diskriminering. Detta ramverk kännetecknas av tydlighet och verkställbarhet, med väl definierade rättigheter, skyldigheter och rättsmedel. Dessutom lägger den österrikiska modellen särskild vikt vid institutionell tillämpning, vilket säkerställer att rättsnormerna stöds av mekanismer som kan övervaka efterlevnaden och underlätta tillgången till rättslig prövning.

Greklands system har formats av långvariga interaktioner med EU:s lagar och politik. Ramverket har utvecklats med en särskild strukturell dynamik. Följaktligen uppvisar det grekiska systemet en hög grad av formell efterlevnad av europeiska rättsliga kriterier.

En universell förståelse av jämlikhet har historiskt sett utgjort grunden för den franska modellen. Frankrike strävar efter att främja materiell jämlikhet genom ett antal lagstiftningsreformer. Därför genomgår Frankrikes utveckling en förskjutning från ett huvudsakligen formellt och universalistiskt paradigm till ett hybridssystem som kombinerar normativa principer med riktade korrigeringar och tillsyns genomförande.

Det svenska ramverket bygger på jämställdhetsidén, som måste vara strukturellt förankrad i alla aspekter av den offentliga politiken på grund av dess systematiska sammanhang och integration inom den gränsöverskridande välfärdsstaten. Den rättsliga aspekten av denna modell är nära kopplad till proaktiva skyldigheter som åläggs offentliga institutioner och privata aktörer. Det svenska systemets fokus på förebyggande åtgärder är ett av dess utmärkande drag. Omfördelning av sociala skyldigheter och förpliktelser är ett sätt på vilket politiken syftar till att ta itu med de underliggande orsakerna till ojämlikhet.

Sammantaget illustrerar dessa sex modeller olika vägar mot samma mål: omvandlingen av formell jämställdhet till effektiva och verkställbara rättigheter.

Italien: Utvecklingen av jämställdhetslagstiftningen

Utvecklingen av jämställdhetslagstiftningen i Italien speglar en bredare förändring i förståelsen av jämställdhet i sig, där man går från ett skyddande och kompenserande tillvägagångssätt till ett mer proaktivt och strukturellt perspektiv. Denna utveckling kan ses som en gradvis övergång från skydd av kvinnor som en utsatt grupp till främjande av jämställdhet som ett systemövergripande mål som kräver insatser inom flera olika områden.

I sina tidiga faser inriktade sig den italienska lagstiftningen främst på att skydda kvinnors rättigheter på arbetsmarknaden, särskilt när det gällde moderskap och arbetsvillkor. Dessa åtgärder var avgörande för att etablera ett grundläggande skydd, men de hade en begränsad räckvidd och tog itu med specifika former av diskriminering utan att i grunden förändra de underliggande strukturella ojämlikheterna.

Antagandet av mer omfattande lagstiftningsinstrument, såsom lagen om lika möjligheter, utgjorde en viktig vändpunkt genom att införa en mer sammanhängande och allmän ram för att bekämpa diskriminering. Denna förändring åtföljdes av ett växande erkännande av behovet av att gå från formell jämställdhet till verklig jämställdhet, vilket kräver aktiva åtgärder för att korrigera obalanser och främja jämlikt deltagande.

Den senaste utvecklingen illustrerar ytterligare denna omvandling. Införandet av könskvoter i bolagsstyrningen utgör ett direkt ingripande som syftar till att åtgärda underrepresentationen i beslutsfattande positioner. På samma sätt återspeglar införandet av certifieringssystem för jämställdhet en utveckling mot incitamentsbaserad reglering, som uppmuntrar organisationer att anta interna riktlinjer och rutiner som främjar jämställdhet. Dessa mekanismer tyder på ett växande beroende av regleringsinnovation, där rättsliga skyldigheter kombineras med ekonomiska incitament och incitament kopplade till anseende.

Ökningen av straffrättsliga bestämmelser om könsrelaterat våld pekar också på en utvidgning av den rättsliga ramen till områden som traditionellt ligger utanför jämställdhetslagstiftningens domän. Den 25 november 2025 ändrade Italien sin strafflag genom att införa artikel 577-bis, som definierar kvinnomord som ett separat brott som kan bestraffas med livstids fängelse. Detta integrerade tillvägagångssätt bygger på insikten att ojämlikhet mellan könen är ett flerdimensionellt fenomen och att det krävs samordnade insatser inom de olika rättsområdena.

Spanien: Omfattande organiska och vanliga lagar

Spaniens strategi för jämställdhetslagstiftning utmärks av en hög grad av formaliserad utformning, samstämmighet och heltäckande karaktär. Användningen av organiska lagar som primära instrument för att reglera grundläggande rättigheter ger en stark och stabil normativ grund, vilket säkerställer att jämställdhet förankras på den högsta nivån i den rättsliga hierarkin.

Dessa organiska lagar behandlar ett brett spektrum av frågor, däribland könsbaserat våld, sexuella och reproduktiva rättigheter samt jämställd representation i det politiska och offentliga livet. Deras räckvidd sträcker sig bortom förbud mot diskriminering och omfattar proaktiva åtgärder för att omforma sociala strukturer och ta itu med systemiska ojämlikheter. Detta återspeglar en jämställdhetsuppfattning som är både innehållsmässig och transformativ, och som inte bara syftar till att garantera rättigheter utan också till att omforma de villkor under vilka dessa rättigheter utövas.

Ett viktigt inslag i det spanska regelverket är att det uttryckligen införlivar ett intersektionellt perspektiv. Lagstiftningsinstrumenten erkänner att ojämlikhet mellan könen ofta samverkar med andra former av diskriminering, till exempel sådan som grundar sig på migrationsstatus, funktionsnedsättning eller socioekonomiska förhållanden. Detta erkännande möjliggör mer riktade och differentierade politiska insatser och ökar de rättsliga åtgärdernas effektivitet.

De allmänna lagarna och kungliga dekretlagarna spelar en lika viktig roll, eftersom de tillhandahåller de operativa detaljer som krävs för att genomföra de principer som fastställs i de organiska lagarna. Dessa rättsakter spelar särskilt en avgörande roll när det gäller att reglera jämställdheten på arbetsmarknaden, definiera arbetsgivarnas skyldigheter och inrätta mekanismer för tillsyn och verkställighet.

Sammantaget kan den spanska modellen karakteriseras som ett högst integrerat system på flera nivåer, där olika typer av lagstiftning samverkar för att skapa en heltäckande och sammanhängande ram för jämställdhet.

Österrike: Författningslag och lagar om likabehandling

Österrikes rättsliga ramverk för jämställdhet kännetecknas av en stark betoning på tydlighet, verkställbarhet och institutionellt stöd. Den federala konstitutionslagen fastställer jämställdhet som en grundläggande princip och föreskriver uttryckligen att faktisk jämställdhet mellan kvinnor och män ska främjas. Detta konstitutionella åtagande utgör en tydlig normativ grund för lagstiftnings- och politiska åtgärder.

Lagen om likabehandling utgör det centrala lagstiftningsinstrumentet och erbjuder en detaljerad och strukturerad strategi för antidiskrimineringslagstiftningen. Den definierar skyddade grunder, specificerar tillämpningsområden och fastställer rättsliga åtgärder för personer som utsätts för diskriminering. Denna precision bidrar till rättsramens effektivitet och säkerställer att rättigheterna inte bara erkänns utan också kan verkställas i praktiken.

Ett utmärkande drag i den österrikiska modellen är dess starka institutionella dimension. Organ som jämlikhetskommissionen och ombudsmannakontoret spelar en avgörande roll när det gäller att övervaka efterlevnaden, ge vägledning och stödja enskilda personer i deras tillgång till rättslig prövning. Denna institutionella infrastruktur förbättrar det praktiska genomförandet av rättsnormerna och överbryggar klyftan mellan formella rättigheter och faktiska resultat.

Dessutom lägger Österrike stor vikt vid jämställdhetsintegrering som en strategisk princip. Detta tillvägagångssätt kräver att jämställdhetsaspekter systematiskt integreras i alla områden av den offentliga politiken, vilket innebär en övergång från isolerade insatser till en mer helhetsinriktad och förebyggande modell för jämställdhetsstyrning.

Grekland: Ett rättsligt ramverk anpassat till EU

Det grekiska rättsliga ramverket för jämställdhet kan bäst förstås som ett system som formats genom en kontinuerlig växelverkan med EU:s lagstiftning och politik. Ramverket har inte vuxit fram ur en långvarig inhemsk tradition av jämställdhetslagstiftning, utan har utvecklats genom successiva faser av anpassning till överstatliga standarder, särskilt sedan Greklands fördjupade integration i europeiska styrningsstrukturer.

Denna process har lett till att grundläggande principer som likabehandling, icke-diskriminering och jämställdhetsintegrering har införlivats i nationell lagstiftning. Lagstiftningsreformer har ofta följt på införlivandet av EU-direktiv, särskilt inom områden som jämställdhet på arbetsmarknaden, socialt skydd och skydd mot diskriminering. Som ett resultat uppvisar det grekiska systemet en hög grad av formell efterlevnad av europeiska rättsliga krav.

Denna anpassningsbaserade utveckling medför dock också en specifik strukturell dynamik. Rättslig innovation i Grekland tenderar att drivas på av yttre faktorer och återspeglar ofta europeiska prioriteringar och tidsplaner snarare än inhemskt drivna politiska agendor. Detta kan resultera i ett regelverk som är normativt robust men operativt ojämnt, särskilt när den institutionella kapaciteten och den administrativa samordningen är begränsad.

Dessutom kan beroendet av införlivandemekanismer leda till utmaningar när det gäller anpassning till lokala förhållanden, eftersom europeiska normer integreras i ett nationellt system som måste ta hänsyn till sina egna socioekonomiska särdrag. Följaktligen kan Greklands modell kännetecknas av en stark konvergens i fråga om norm, i kombination med pågående insatser för att förbättra genomförandets effektivitet och den politiska samstämmigheten.

Frankrike: Historisk och modern rättslig utveckling

Frankrikes rättsliga utveckling på jämställdhetsområdet speglar ett komplext samspel mellan djupt rotade konstitutionella principer och en alltmer interventionistisk offentlig politik. Den franska modellen har historiskt sett sin grund i en universalistisk jämställdhetsuppfattning, som härrör från republikanska ideal som betonar lagens odelbarhet och neutralitet.

Även om detta ramverk säkerställer ett starkt formellt åtagande om jämlikhet inför lagen har det gradvis kompletterats med mer riktade lagstiftningsåtgärder som syftar till att åtgärda ihållande och strukturella ojämlikheter. Denna utveckling speglar en växande insikt om att formell jämlikhet i sig inte räcker för att korrigera djupt rotade skillnader inom områden som sysselsättning, politisk representation och tillgång till beslutsfattande positioner.

Under årens lopp har Frankrike infört en rad lagstiftningsmässiga nyheter som syftar till att främja faktisk jämställdhet. Dessa omfattar lagar om jämställdhet i politiska institutioner, skyldigheter för företag att genomföra jämställdhetsåtgärder samt mekanismer för att övervaka och minska löneskillnader. Sådana åtgärder illustrerar en förskjutning mot en mer reglerande och interventionistisk strategi, där staten spelar en central roll när det gäller att forma organisationers beteende och säkerställa efterlevnad.

Samtidigt har det franska regelverket utvidgats till att omfatta förstärkta rättsliga åtgärder mot könsrelaterat våld, där straffrätt, socialpolitik och förebyggande strategier integreras. Detta återspeglar en alltmer helhetsinriktad syn på jämställdhet som en mångdimensionell fråga som kräver samordnade insatser över olika sektorer.

Frankrikes utveckling kan således tolkas som en övergång från en övervägande formell och universalistisk modell till ett hybridsystem som kombinerar normativa principer med riktade korrigeringar och tillsynsverksamhet.

Sverige: En systemisk och förebyggande jämställdhetsmodell

Sveriges strategi för jämställdhet utmärks av sin systemiska sammanhållning och sin integration i den bredare välfärdsstatens struktur. Till skillnad från modeller som främst bygger på en ackumulering av lagstiftning eller korrigeringar, bygger det svenska regelverket på principen att jämställdhet måste vara strukturellt inbäddad i alla aspekter av den offentliga politiken och den sociala organisationen.

Den rättsliga dimensionen av denna modell är nära sammanflätad med proaktiva skyldigheter som åläggs offentliga institutioner och privata aktörer. I stället för att enbart fokusera på att förbjuda diskriminering kräver svensk lagstiftning aktiva åtgärder för att främja jämställdhet, inklusive utarbetande av handlingsplaner, regelbunden uppföljning och institutionella mekanismer för ansvarsutkrävande.

Ett utmärkande drag i det svenska systemet är dess betoning på förebyggande åtgärder. Politiken utformas för att ta itu med de grundläggande orsakerna till ojämlikhet, särskilt genom omfördelning av sociala roller och ansvarsområden. Till exempel är omfattande föräldraledighetssystem och tillgänglig barnomsorg inte enbart socialpolitik utan integrerade delar av jämställdhetsramverket, vilket möjliggör ett mer balanserat deltagande av kvinnor och män både i yrkeslivet och i hemmet.

Jämställdhetsintegrering fungerar som en central organiserande princip som säkerställer att jämställdhetsaspekter systematiskt införlivas i utformningen av politiken, budgeteringen och utvärderingsprocesserna. Detta resulterar i en väl samordnad styrningsmodell där rättsliga, sociala och ekonomiska instrument fungerar på ett komplementärt sätt.

Sverige utgör därför ett paradigm för integrerad och förebyggande styrning, där jämställdhet inte behandlas som ett separat politikområde utan som en grundläggande dimension i hela det offentliga politiska systemet.

Skillnader i rättsliga innovationer (utvidgat jämförande perspektiv)

Jämförelsen mellan Italien, Spanien, Grekland, Frankrike, Sverige och Österrike visar på ett spektrum av tillvägagångssätt när det gäller rättsliga innovationer inom jämställdhet, som präglas av olika rättstraditioner och styrningsmodeller. Dessa skillnader är inte tillfälliga utan återspeglar olika uppfattningar om hur lagen bör fungera för att hantera komplexa sociala ojämlikheter.

Italiens stegvisa tillvägagångssätt prioriterar anpassningsförmåga, vilket gör det möjligt för rättssystemet att reagera på nya frågor genom riktade reformer. Denna flexibilitet kan dock ske på bekostnad av systemets sammanhållning, eftersom en ackumulering av åtgärder kan skapa ett fragmenterat regelverk.

Spaniens modell kännetecknas däremot av en heltäckande lagstiftningsutformning. Innovation är inbyggd i storskaliga rättsliga instrument som samtidigt tar itu med flera dimensioner. Detta säkerställer intern samstämmighet men ökar också rättssystemets komplexitet, vilket kräver betydande institutionell kapacitet för genomförandet.

Österrikes betoning på institutionell integration flyttar fokus från lagstiftningsutvidgning till effektiv tillämpning och politisk samordning. Innovation kommer till uttryck genom en förstärkning av genomförandemekanismerna och en systematisk tillämpning av principerna om jämställdhetsintegrering.

När jämförelsen utvidgas introducerar Grekland en modell för externt driven innovation, där den rättsliga utvecklingen är nära anpassad till EU-direktiv. Även om detta säkerställer överensstämmelse med överstatliga standarder kan det begränsa framväxten av kontextspecifika politiska lösningar och minska utrymmet för nationella experiment.

Frankrike representerar en modell för statligt ledd korrigerande innovation, som kombinerar en stark konstitutionell tradition med alltmer interventionistiska regleringsåtgärder. Rättslig innovation i detta sammanhang drivs av målet att omvandla strukturella ojämlikheter genom bindande skyldigheter och institutionell tillsyn.

Sverige, slutligen, exemplifierar en modell för systemisk och förebyggande innovation, där förändringar integreras i ett bredare politiskt ekosystem. I stället för att fokusera på enskilda

rättsliga reformer betonar den svenska modellen långsiktig strukturell omvandling genom samordnad politisk utformning.

Dessa modeller illustrerar olika avvägningar mellan flexibilitet, samstämmighet och effektivitet. De belyser också vikten av institutionell kapacitet och styrningsstrukturer för att avgöra hur rättslig innovation omsätts i konkreta resultat.

Nationella strategier och handlingsplaner

Utöver de rättsliga ramarna utgör nationella strategier och handlingsplaner en central del av styrningen av jämställdhetsarbetet i alla sex länderna. Dessa instrument omsätter rättsliga principer i operativa prioriteringar och överbryggat klyftan mellan normativa åtaganden och konkreta politiska resultat.

Nationella strategier fyller vanligtvis flera funktioner. För det första tillhandahåller de en sammanhängande ram för politiska åtgärder, där strategiska mål definieras och prioriterade områden identifieras. För det andra underlättar de samordningen mellan olika förvaltningsnivåer och politikområden, vilket säkerställer att jämställdhet hanteras på ett tvärgående sätt. För det tredje inrättar de mekanismer för uppföljning och utvärdering, som i allt högre grad baseras på kvantitativa indikatorer och mätbara mål.

I partnerländerna återspeglar dessa strategier en övergång till mer integrerade och resultatnriktade tillvägagångssätt. I stället för att enbart förlita sig på efterlevnad av lagstiftningen betonar de politikens effektivitet när det gäller att åstadkomma konkreta förbättringar inom områden som sysselsättning, representation och skydd mot våld.

Samtidigt varierar utformningen och genomförandet av dessa strategier avsevärt, vilket återspeglar skillnader i institutionell kapacitet, styrningsstrukturer och politiska traditioner.

Gemensamma prioriteringar i olika länder

Trots nationella särdrag visar en jämförande analys på en stark konvergens när det gäller de väsentliga prioriteringarna i jämställdhetsstrategierna i Italien, Spanien, Österrike, Frankrike, Grekland och Sverige. Denna konvergens präglas till stor del av gemensamma socioekonomiska utmaningar och påverkan från europeiska politiska ramverk.

För närvarande strävar Spanien, Italien och Frankrike efter att överbrygga maktgapet, med jämställdhet i beslutsfattandet som främsta mål. Genomförandet av direktivet om kvinnor i styrelser senast i juni 2026 förblir deras huvudmål.¹ Utöver företagsstyrelser var de tre länderna pionjärer när det gäller att utvidga kvoterna till ledande befattningar inom idrotten och den offentliga förvaltningen.

Österrike, Grekland och Italien satsar stort på att öka deltagandet på arbetsmarknaden och minska lönegapet mellan könen. Österrike och Italien arbetar aktivt för att institutionalisera

lönetransparens, i syfte att komma bort från informella löneförhandlingar, som drabbar kvinnor oproportionerligt hårt.²

Sverige, Spanien och Österrike går i spetsen för att omdefiniera tidsbegreppet, det vill säga balansen mellan män och kvinnor när det gäller obetalt omsorgsarbete. Deras främsta mål är att omvandla föräldraledigheten från en kvinnas rättighet till ett gemensamt samhällsansvar. Sverige sätter fortfarande guldstandarden när det gäller jämställdhetsintegrering, men Spanien har nyligen anslutit sig till denna grupp genom att införa regler om icke-överlåtbar pappaledighet som hör till de mest ambitiösa i EU.

Slutligen finns det en växande medvetenhet om vikten av att ta itu med intersektionella sårbarheter, även om i vilken utsträckning detta uttryckligen är inbäddat i de politiska ramverken varierar mellan länderna.

Dessa gemensamma prioriteringar tyder på en bredare konvergens mellan nationella strategier och europeiska mål, samtidigt som det finns utrymme för differentierade tillvägagångssätt vid genomförandet.

Landspecifika strategier

Trots gemensamma prioriteringar utvecklar Italien, Spanien, Grekland, Sverige, Frankrike och Österrike distinkta strategiska tillvägagångssätt som återspeglar deras institutionella strukturer och politiska inriktningar.

Italien: Nationell strategi för jämställdhet 2021–2026

Italiens nationella strategi för jämställdhet (2021–2026) är ett omfattande initiativ för att samordna och rationalisera ett tidigare fragmenterat politiskt landskap. Den ger en strukturerad ram kring centrala temaområden såsom sysselsättning, inkomst, utbildning, tidsanvändning och beslutsmakt. Italien var det första landet i världen som antog en särskild lag (lag 3/2018) och en nationell plan för att främja ett jämställdhetsperspektiv inom hälso- och sjukvården.

En viktig del av strategin är fokus på mätbara mål och resultatindikatorer. Detta tyder på en övergång till ett mer resultatinriktat tillvägagångssätt, där politikens effektivitet mäts utifrån kvantifierbara resultat. Strategin främjar också användningen av innovativa verktyg, såsom jämställdhetscertifiering för företag, för att stimulera frivillig efterlevnad och organisatoriska förändringar.

En annan viktig dimension är fokuseringen på strukturella hinder, särskilt på arbetsmarknaden. Åtgärderna är utformade inte bara för att åtgärda omedelbara ojämlikheter utan också för att påverka långsiktiga mönster, såsom karriärutveckling och tillgång till ledande befattningar.

Sammantaget illustrerar strategin Italiens övergång till en mer samordnad och framåtblickande modell för styrning av jämställdhetsarbetet, där regleringsåtgärder kombineras med incitamentsbaserade mekanismer.

Spanien: Statlig pakt mot könsrelaterat våld

Spaniens statliga pakt mot könsrelaterat våld utgör en central pelare i landets nationella strategi och understryker den prioritet som ges åt att hantera våld som ett strukturellt och systemiskt problem. Pakten kännetecknas av sitt omfattande tillämpningsområde, som innefattar lagstiftningsreformer, institutionell samordning, ekonomiska åtaganden och åtgärder för att öka medvetenheten.

En viktig styrka hos pakten ligger i dess flernivå- och fleraktörsstrategi. Den innebär samordning mellan nationella, regionala och lokala myndigheter, samt samarbete med organisationer i det civila samhället. Detta återspeglar en insikt om att effektiva insatser mot könsrelaterat våld kräver integrerade och ihållande insatser över olika sektorer.

Pakten lägger också tonvikt på förebyggande åtgärder, i erkännande av att långsiktig förändring är beroende av att man tar itu med underliggande sociala och kulturella faktorer. Detta innefattar utbildningsinitiativ och informationskampanjer som syftar till att förändra attityder och beteenden.

Genom att kombinera rättsliga, institutionella och sociala insatser visar den spanska modellen på en hög grad av politisk integration och strategisk samstämmighet.

Österrike: Nationella handlingsplaner

Principen om jämställdhetsintegrering, som kräver en systematisk integrering av jämställdhetsperspektivet i alla faser av utformning, genomförande och utvärdering av politiken, präglar Österrikes jämställdhetsstrategi. Denna strategi, som lyftes fram i Österrikes strategi för jämställdhetsintegrering från 2000, signalerade en medveten övergång från reaktiv till förebyggande styrning. Genom att integrera jämställdhetsperspektivet försöker man föregripa och minska ojämlikheter genom utformningen av politik och program, snarare än att åtgärda dem först efter det att de uppstått. För att införliva jämställdhetsfrågor i beslutsprocesserna var man tvungen att utveckla analysverktyg, mekanismer för datainsamling och administrativ kapacitet.

Den nationella handlingsplanen för jämställdhet på arbetsmarknaden (2001–2003) var en viktig uppföljning av strategin från 2000, som omsatte jämställdhetsintegreringens principer i konkreta åtgärder och bidrog till långsiktiga strukturella förändringar inom sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitik. Denna tidiga nationella handlingsplan är en central del av den österrikiska modellen, även om den ibland förbises i större översikter. Österrike har fortsatt att använda nationella handlingsplaner som riktade verktyg vid sidan av jämställdhetsintegrering, till exempel den nationella handlingsplanen för att bekämpa människohandel 2024–2027 och den nationella handlingsplanen 2025–2029 för att bekämpa våld mot kvinnor och flickor.

Sammantaget betonar den österrikiska modellen strukturell omvandling genom att integrera jämställdhet som en övergripande princip i hela det politiska systemet.

Grekland: Nationell handlingsplan för jämställdhet

Greklands nationella handlingsplan för jämställdhet återspeglar en strategisk satsning på att konsolidera politiska initiativ inom en sammanhängande ram som är anpassad till europeiska prioriteringar. Planen tar upp nyckelområden såsom sysselsättning, social inkludering,

utbildning och förebyggande av könsrelaterat våld, med målet att omsätta rättsliga åtaganden i operativa åtgärder.

En central utmaning som planen tar itu med är den bestående klyftan mellan formell jämställdhet och faktiska socioekonomiska resultat. Åtgärderna är därför utformade för att förbättra kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, öka tillgången till resurser och stödja utsatta grupper. Särskild tonvikt läggs på kapacitetsuppbyggnad och institutionell samordning, med erkännande av behovet att stärka genomförandemekanismerna på olika styrningsnivåer.

Planen innehåller även inslag av jämställdhetsintegrering, även om tillämpningen av dessa fortfarande är ojämn. Det strategiska ramverket är visserligen omfattande, men dess effektivitet beror till stor del på institutionernas förmåga att omsätta målen i praktiken och säkerställa kontinuitet över tid.

Frankrike: Strategi för jämställdhet

Frankrikes jämställdhetsstrategi kännetecknas av en stark betoning på tillsyn av lagstiftningen, politisk samordning och mätbara effekter. Strategin bygger på ett omfattande rättsligt ramverk och syftar till att säkerställa att befintliga skyldigheter genomförs effektivt och att framstegen övervakas systematiskt.

Viktiga insatsområden är jämställdhet i arbetslivet, minskning av löneskillnader och förebyggande av könsrelaterat våld. Strategin bygger på en kombination av bindande skyldigheter, rapporteringskrav och sanktioner för att säkerställa efterlevnad, särskilt inom den privata sektorn. Detta återspeglar en styrningsmodell där staten aktivt påverkar beteenden genom reglering och tillsyn.

En annan viktig dimension är integreringen av jämställdhet i den bredare offentliga politiken, bland annat inom utbildning, hälsa och social trygghet. Detta tvärgående tillvägagångssätt syftar till att åtgärda strukturella ojämlikheter samtidigt som en hög grad av politisk samstämmighet upprätthålls.

Sammantaget illustrerar den franska strategin en styrningsmodell som bygger på ett starkt statligt engagemang, regleringsinstrument och mekanismer för ansvarsutkrävande.

Sverige: Nationellt ramverk för jämställdhetspolitik

Sveriges nationella strategi är uppbyggd kring långsiktiga mål och stöds av en hög grad av institutionell samstämmighet. Jämställdhet behandlas som en övergripande prioritering, med tydligt definierade mål som rör ekonomiskt oberoende, jämn maktfördelning och avskaffande av våld.

Ett centralt inslag i det svenska ramverket är dess betoning på förebyggande åtgärder och strukturella förändringar. Politiken utformas för att påverka de underliggande sociala och ekonomiska dynamikerna, snarare än att enbart hantera konsekvenserna av dem. Detta återspeglas i integreringen av jämställdhetsaspekter i områden som arbetsmarknadspolitik, familjepolitik och utbildning.

Strategin stöds av robusta uppföljningssystem och en stark utvärderingskultur, vilket säkerställer att framstegen kontinuerligt utvärderas och att politiken anpassas därefter. Den institutionella samordningen är också väl utvecklad, vilket underlättar en konsekvent tillämpning av jämställdhetsprinciperna inom olika sektorer.

Jämförande analys av strategiska fokusområden

De strategiska prioriteringarna i de sex länderna är inriktade på ett begränsat antal områden, men hur de genomförs bygger på olika politiska logiker. Jämställdhet på arbetsplatsen, regleringsmetoder, lagstiftningsramar, institutionell tillämpning, anpassningsbaserad politik och strukturella välfärdsåtgärder skiljer sig åt i Frankrike, Italien, Spanien, Österrike, Grekland och Sverige.

I många länder erkänns problemet med könsrelaterat våld som en allvarlig fråga, men insatserna varierar i fråga om integrerad och förebyggande inriktning. Spanien och Frankrike har välorganiserade system, men Sverige integrerar förebyggande åtgärder i en bredare socialpolitik. Korskopplade risker identifieras, men integreringen är ojäm, och några av de mest avancerade åtgärderna finns i Spanien och Sverige.

Slutligen krävs olika nivåer av officiella insatser, från obligatoriska kvoter till indirekta stödåtgärder, för att främja kvinnors ledarskap och deltagande.

Jämställdhet på arbetsplatsen

Jämställdhet på arbetsplatsen hanteras i alla sex länderna genom en kombination av rättsliga skyldigheter och strukturella åtgärder, men med olika inriktningar.

Frankrike och Italien förlitar sig i hög grad på regleringsverktyg som åläggs arbetsgivarna. I Frankrike krävs till exempel att företag offentliggör ett jämställdhetsindex och vidtar korrigerande åtgärder om klyftor kvarstår, medan Italien främjar jämställdhetscertifiering för att stimulera organisatoriska förändringar. Spanien går längre genom att kräva jämställdhetsplaner i företag över en viss storlek, där åtgärder för lönetransparens och karriärutveckling integreras i ett omfattande rättsligt ramverk.

Sverige fokuserar däremot på strukturella förutsättningar. Generösa föräldraledighetssystem och tillgängliga barnomsorgssystem möjliggör en mer balanserad fördelning av arbets- och familjeansvar, vilket indirekt minskar könsskillnaderna. Österrike lägger tonvikten på rättslig tillämpning och säkerställer att enskilda personer kan anmäla diskriminering genom etablerade instanser. Grekland följer EU-direktiven men står inför utmaningar när det gäller genomförandet, särskilt när det gäller att minska ihållande sysselsättningsskillnader.

Könsrelaterat våld

Alla länder erkänner könsbaserat våld som ett strukturellt problem, men de politiska åtgärderna varierar i omfattning och hur väl de är integrerade.

Spanien erbjuder en mycket omfattande modell, där den statliga pakten kombinerar lagreformer, finansiering och förebyggande strategier. Frankrike integrerar på liknande sätt straffrätt med förebyggande åtgärder och stöd till offer, inklusive specialiserade tjänster och informationskampanjer. Italien har stärkt sitt rättsliga ramverk genom reformer som förbättrar skyddet för offer och rättsliga förfaranden, även om det fortfarande finns utmaningar när det gäller samordningen. Österrike fokuserar på tillgång till skydds- och stödtjänster, med stöd av institutionella mekanismer. Sverige lägger tonvikten på förebyggande åtgärder och integrerar utbildning och socialpolitik för att ta itu med de bakomliggande orsakerna. Grekland följer EU:s standarder, med insatser som inriktas på att förbättra den institutionella samordningen och tillhandahållandet av tjänster.

Korsande sårbarheter

Integreringen av intersektionalitet skiljer sig avsevärt mellan länderna. Spanien och Sverige tar uttryckligen itu med flera former av diskriminering. Till exempel beaktar den spanska lagstiftningen situationen för invandrarkvinnor eller kvinnor med funktionsnedsättning i jämställdhetspolitiken. Sverige integrerar intersektionalitet i bredare välfärds- och jämställdhetsramverk.

Frankrike inför gradvis detta perspektiv, även om landets universalistiska rättstradition tenderar att undvika att uttryckligen kategorisera grupper. Italien hanterar sårbarheter genom riktade åtgärder, men utan ett fullt integrerat ramverk. Österrike säkerställer skydd genom sina antidiskrimineringslagar som omfattar flera grunder, medan Grekland fortfarande håller på att utveckla mer systematiska tillvägagångssätt, särskilt på grund av begränsningar vad gäller data och genomförande.

Kvinnors ledarskap och representation

Strategierna för att öka kvinnors representation varierar mellan bindande åtgärder och strukturella förändringar. Frankrike och Spanien använder starka rättsliga instrument. Frankrike tillämpar jämställdhetslagar inom den politiska representationen, medan Spanien försöker genomdriva balanserade vallistor för att främja jämställdhet i offentliga institutioner. Italien har infört kvoter för företagsstyrelser, vilket avsevärt har ökat kvinnors deltagande i det ekonomiska beslutsfattandet. Österrike kräver nu 30 % könsrepresentation i styrelserna för stora och börsnoterade företag, vilket innebär en omläggning av strategin från gradvis uppmuntran till riktade lagstadgade krav. Sverige uppnår höga representationsnivåer främst genom politisk kultur och partipraxis snarare än bindande kvoter. Grekland har infört åtgärder för att främja deltagande men står fortfarande inför strukturella hinder som begränsar kvinnors tillgång till ledande befattningar.

Behöriga myndigheter och jämställdhetsorgan

Effektiviteten hos ramverken för jämställdhet är starkt beroende av de institutionella strukturer som genomför dem. Specialiserade organ i Frankrike, Spanien, Italien, Österrike, Grekland och Sverige ansvarar för att övervaka efterlevnaden och erbjuda en väg till rättvisa.

Dessa länder drar nytta av robusta, centraliserade organisationer med omfattande tillsynsbefogenheter. Trots detta står de, även med ett samordnat genomförande av politiken, inför svårigheten att gå bortom procedurmässig jämställdhet för att ta itu med den verklighet som marginaliserade grupper lever i – grupper som fortfarande drabbas oproportionerligt hårt av intersektionell diskriminering.

Österrike strävar efter att fastställa rättsligt ansvar genom att fokusera på oberoende organ med tillsynsfunktioner. Att man förlitar sig på att människor själva vidtar rättsliga åtgärder innebär dock att många institutionella hinder förblir obestridda av dem som saknar resurser att navigera i rättssystemet.

Sverige förlitar sig visserligen på högt integrerade administrativa system som införlivar jämställdhet i den allmänna förvaltningen, men detta tillvägagångssätt kan ibland dölja pågående strukturella ojämlikheter, eftersom universalistisk politik kan förbise de särskilda behoven hos olika grupper.

Italien har en mer fragmenterad institutionell struktur, men Grekland håller på att stärka sin administrativa kapacitet. I samtliga fall kvarstår en betydande klyfta mellan ambitiösa lagstiftningsmål och den dagliga tillämpningen, vilket i praktiken ofta leder till att utsatta grupper lämnas utan skydd.

Slutligen visar dessa variationer att den institutionella utformningen endast är det första steget. För att omsätta rättsliga ramverk i långsiktiga resultat krävs en direkt konfrontation med systemiska och strukturella fördomar, såsom rasism och klassbaserad utestängning, som ofta kvarstår inom just de institutioner som är avsedda att avskaffa dem.

Ministerier på central regeringsnivå: Institution för jämställdhet och inkludering

För att främja jämställdhet och inkludering har alla sex länderna inrättat separata, delvis överlappande institutionella ramverk på central regeringsnivå. Dessa ramverk omfattar särskilda ministerier, specialiserade myndigheter, oberoende jämställdhetsorganisationer samt förfaranden för att främja våldsförebyggande åtgärder, antidiskriminering och inkludering av marginaliserade grupper, däribland HBTQIA+-personer och invandrare.

Särskilda ministerier och samordnande organ på hög nivå

I Sverige hanteras initiativ för jämställdhet, HBTQI+-rättigheter, antirasism, diskriminering och integration främst genom Arbetsmarknadsdepartementet. Jämställdhetsverket, som inrättades 2018 och har 135 anställda, stöder alla Arbetsmarknadsdepartementets åtgärder. Det är ett särskilt statligt organ som övervakar genomförandet av politiken och främjar jämställdhet och jämställdhetsintegrering inom myndigheter och universitet, samordnar internationellt utbyte samt övervakar den nationella tioårsstrategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Greklands generalsekretariat för jämställdhet och mänskliga rättigheter, som är en del av ministeriet för social sammanhållning och familjefrågor, ansvarar för att utforma, genomföra och övervaka den nationella jämställdhets- och människorättspolitikerna inom alla sektorer.

Österrike har kvar det federala ministeriet för kvinnofrågor, som bildades 1991 och fokuserar på våld mot kvinnor, lönetransparens, kvinnors hälsa – inklusive skattelättnader för hygienartiklar och preventivmedel – samt andra frågor. En separat avdelning för kvinnofrågor och jämställdhet, med cirka 60 anställda fördelade på underavdelningar, ansvarar för strategi, finansiering, likabehandling, våldsförebyggande arbete samt samordning på EU-nivå och internationellt.

Spanien har ett omfattande jämställdhetsministerium som centralt nav, med stöd av specialiserade underenheter: Regeringsdelegationen mot könsrelaterat våld, som samordnar politik och åtgärder mot våld; Generaldirektoratet för likabehandling, icke-diskriminering och mot rasism, som arbetar mot diskriminering på flera grunder; samt Generaldirektoratet för verklig och effektiv jämställdhet för HBTQI+-personer, för att säkerställa rättigheter och icke-diskriminering.

Italien samordnar arbetet genom avdelningen för lika möjligheter, som kopplar samman 20 ministerier och lokala myndigheter via tekniska organ såsom det nationella observatoriet och den interinstitutionella styrkommittén, medan ministeriet för familjefrågor, födelsetal och lika möjligheter fastställer övergripande strategier.

Frankrike förlitar sig på ministeriet för jämställdhet för att utforma nationell politik, samordna interministeriella program och övervaka genomförandet inom områden som kvinnors rättigheter, sysselsättning, utbildning och politisk representation, med mer begränsad direkt tillsyn inom den privata sektorn.

Oberoende jämställdhetsorgan och övervakningsmekanismer

Bland de sex länderna lägger flera länder tonvikten på oberoende eller halvoberoende organ för hantering av klagomål och övervakning. Österrikes ombudsman för likabehandling erbjuder kostnadsfri och konfidentiell rådgivning om diskriminering, bland annat på grund av kön, etnicitet, religion, ålder och sexuell läggning, medan kommissionen för likabehandling granskar ärenden genom tre senater och avger icke-bindande expertutlåtanden med rekommendationer om åtgärder. Frankrikes Défenseur des Droits fungerar som en oberoende

myndighet som utreder klagomål om diskriminering och trakasserier, ger juridisk vägledning, medlar i tvister och hänskjuter ärenden till domstolar. I Grekland fungerar den grekiska ombudsmannen som det nationella jämställdhetsorganet och utreder klagomål inom både den offentliga och den privata sektorn, tillsammans med Forskningscentret för jämställdhet, som stöder evidensbaserad politik genom forskning och studier. I Italien ligger fokus på det nationella jämställdhetsrådet, som bekämpar diskriminering på arbetsmarknaden, och de unika garantikommittéerna inom den offentliga förvaltningen, som främjar välbefinnande och hanterar trakasserier och mobbning. I Spanien finns det antidiskrimineringskontor på nationell och kommunal nivå, till exempel i Valencia, samt Kvinnainstitutet under jämställdhetsministeriet, som erbjuder program för social och arbetsmarknadsmässig integration för utsatta kvinnor. Sverige har ett oberoende organ med ett brett mandat att främja och skydda respekten för och skyddet av de mänskliga rättigheterna, i stället för att förlita sig på traditionell statlig tillsyn.

Inkluderingsstrategier, stödnätverk och våldsförebyggande åtgärder

Österrike utmärker sig med ett nätverk av 35 våldsskyddscentrum, minst ett i varje delstat, som erbjuder lagstadgad, offentligt finansierad hjälp. Polisen underrättar automatiskt centren när besöksförbud utfärdas, och centren tar kontakt med offren inom 24 timmar för att erbjuda säkerhetsplanering, juridisk rådgivning och psykosocialt stöd.

För att säkerställa en sektorsövergripande strategi mot våld samordnar Spaniens regeringsdelegation mot könsrelaterat våld administrativa insatser parallellt med specialiserade organisationer, såsom generaldirektoraten för antirasism och HBTQI+-jämställdhet. Det rikstäckande Kunskapscentret för mäns våld mot kvinnor i Sverige är en statligt uppdragsgiven organisation som övervakar rikstäckande hjälplinjer och specialkliniker för offer som är transpersoner, män eller kvinnor. Grekland driver rådgivningstjänster för kvinnor som har utsatts för våld. Frankrike bekämpar våld genom att samordna ministerier och se till att lagar mot trakasserier samt rätten till mammaledighet och föräldraledighet efterlevs genom arbetsinspektionen.

När det gäller gränsöverskridande inkludering drar Sverige nytta av att kommuner och regioner är viktiga drivkrafter för jämställdhet, utöver det nationella kontoret för dialog med det civila samhället, som inrättades 2018. Grekland använder sig av regionala och kommunala jämställdhetskommittéer samt ett nationellt råd där ministerier, icke-statliga organisationer och akademier deltar. Österrike stöder integration av migranter och flyktingar via den österrikiska integrationsfonden, som erbjuder språkkurser, värderingsorientering, rådgivning och arbetsmarknadsprogram, samt den offentliga arbetsförmedlingens särskilda program för kvinnor, såsom karriärvägledning, återinträde på arbetsmarknaden efter föräldraledighet och yrkesutbildning. Spanien riktar in sig på utsatta grupper genom Kvinnainstitutets program. Italien använder sig av regionala rådgivare och den interinstitutionella styrkommittén för samordning på flera nivåer. Frankrike får rådgivning från Högsta rådet för jämställdhet.

Jämförande översikt

Sverige lägger stor vikt vid integrerade statliga organisationer med långsiktiga planer och en gedigen integrering av jämställdhetsperspektivet. I Frankrike och Spanien finns specialiserade ministerier med underspecialiseringar som våld och HBTQI+. I Österrike, Italien och Grekland kombineras oberoende tillsyn, kommunalt och regionalt engagemang samt åtgärder på ministerienivå. Medan vissa länder förlitar sig på decentralisering eller processer som drivs fram av klagomål, har Sverige, Frankrike och Spanien ofta mer centraliserade, resursstarka organ med styrelseuppdrag.

Kvinnors rättigheter och skyddsmekanismer

Arbetsrätt

I enlighet med EU-direktiven har alla sex länderna förbjudit könsdiskriminering i arbetslivet, inklusive vid anställning, befordran, utbildning, arbetsvillkor och ersättning.

I Österrike gäller lagen om likabehandling i alla fall för alla anställda som har ett privaträttsligt anställningsavtal, medan den federala lagen om likabehandling gäller för alla tjänstemän och anställda vid offentliga myndigheter och statligt ägda företag.

Den svenska diskrimineringslagen (2008:567), som stöds av kompletterande lagstiftning såsom arbetsmiljölagen för lika säkerhet, bekämpar diskriminering och främjar lika möjligheter oavsett kön, transidentitet, etnicitet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Grekland garanterar likabehandling vid anställning, arbetsvillkor, befordran och utbildning, samt lika lön för lika eller likvärdigt arbete enligt könsneutrala kriterier och skydd mot sexuella trakasserier och könsdiskriminering.

Spanien främjar verklig och effektiv jämställdhet genom lagen om effektiv jämställdhet () (2007,3), som säkerställer lika möjligheter när det gäller tillgång, utbildning, befordran och arbetsvillkor, samt skydd mot sexuella trakasserier och trakasserier på grund av kön.

Italien garanterar rätten till lika lön för arbete av lika värde och förbjuder könsdiskriminering när det gäller tillträde, utbildning och befordran.

Frankrike förbjuder diskriminering när det gäller lön, befordran, utbildning, klassificering eller arbetsvillkor för likvärdigt arbete, samt inför skyddsåtgärder mot sexistiskt beteende och trakasserier.

Sammantaget finns det starka antidiskrimineringslagar och skyldigheter för arbetsgivare att förebygga trakasserier. Lönegapet inom EU ligger fortfarande på omkring 11–13 % ojusterat, med större skillnader i vissa länder, såsom Österrike, där det ofta rapporteras vara högre, men

åtgärder för ökad transparens, till exempel det kommande EU-direktivet om lönetransparens, syftar till att minska det ytterligare.

Föräldraledighet och balans mellan arbete och privatliv

Politiken uppmuntrar delat föräldraansvar, stöder kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och minskar avbrott i karriären. Alla överstiger EU:s minimikrav (14 veckors mammaledighet, 2 obligatoriska veckor efter förlossningen).

Österrike erbjuder 8 veckors ledighet före och efter förlossningen, som förlängs vid komplikationer, med en ersättning på i genomsnitt 80 % av nettoinkomsten samt uppsägningsskydd (endast under det första året) under graviditeten och fyra månader efter förlossningen. Föräldraledigheten sträcker sig till barnets andra födelsedag, med incitament som en valfri "pappamånad" efter förlossningen och bonusar för jämn fördelning inom ramen för barnomsorgsbidragssystemet.

Den svenska modellen utmärks av sin mycket flexibla inriktning. Utöver den 480 dagar långa ledigheten har föräldrar enligt lag rätt att minska sin arbetstid med 25 % fram till dess att barnet fyller åtta år, för att säkerställa att arbetslivet anpassas till övergångarna i skolan. Systemet erbjuder också tio dagar specifikt avsedda för den förälder som inte fött barnet efter förlossningen, för att underlätta den tidiga anknytningen. Framför allt erkänner Sverige att en god balans mellan arbete och privatliv ofta kräver stöd utanför kärnfamiljen genom att tillåta överföring av upp till 45 ledighetsdagar till mor- och farföräldrar eller nära vårdnadshavare.

Grekland förbjuder diskriminering på grund av graviditet eller moderskap, inklusive uppsägning, beviljar mammaledighet och föräldraledighet samt tillåter flexibla arbetsformer för föräldrar med barnomsorgsansvar för att främja delade familjeuppgifter.

Spanien lägger stor vikt vid balans mellan arbete och privatliv samt delade skyldigheter. Detta återspeglas i den jämställda ledigheten, som 2025 utökades till 17 veckor per förälder med full lön, faderskapets rättigheter samt åtgärder för att förena arbete och familjeliv.

Italien har 10 dagars obligatorisk pappaledighet med 100 % lön, fem månaders mammaledighet med 80 % lön samt betald föräldraledighet fram till barnets tolvårsdag med 30–80 % lön (beroende på ledighetens längd). Förbud mot uppsägning av kvinnor från graviditetens början till dess att barnet fyller ett år, men i praktiken gäller att mer än 70 % av de godkända uppsägningarna i Italien drabbar mödrar under barnets första levnadsår, där den främsta orsaken är den strukturella omöjligheten att förena arbete och omsorg.

Frankrike erbjuder 16 veckors fullt betald mammaledighet, som kan förlängas vid ett tredje barn eller tvillingar, samt 25 dagars betald pappaledighet, upp till tre års föräldraledighet (delbar, delvis ersatt) och en ny födelseledighet på upp till två månader per förälder från och med 2026. Graviditet, ledighet och vård efter förlossningen omfattas alla av uppsägningsskydd.

Sverige utmärker sig genom generositet och fördelning av förmåner, medan de senaste reformerna i Spanien och Frankrike har förbättrat jämställdheten. Utmaningar är bland annat pappors deltagande och stöd vid återgång till arbetslivet.

Skydd mot könsrelaterat våld

Åtgärderna fokuserar på omedelbar insats, stöd till offren och förebyggande arbete. Österrikes lag om skydd mot våld kräver, vid fall av våld i hemmet, att förövaren (inte offret) lämnar bostaden. När polisen utfärdar ett besöksförbud underrättar de det berörda centret för våld i hemmet. Dessa center erbjuder gratis och konfidentiellt stöd till offren, inklusive säkerhetsplanering, juridisk rådgivning och psykosocialt stöd. En flerspråkig hjälplinje för kvinnor som är öppen dygnet runt samt 29 kvinnojourer (samordnade på nationell nivå) erbjuder ytterligare stöd. Sveriges strategi mot könsrelaterat våld bygger på ett helhetsperspektiv som omfattar hela samhället, med starka lagstiftningsmandat, specifikt institutionellt stöd och fokus på de strukturella orsakerna till ojämlikhet. Den nationella strategin och NCK omfattar strukturella förebyggande åtgärder, specialiserad klinisk och juridisk vård samt inkluderande skyddsåtgärder. Spanien samordnar arbetet genom regeringsdelegationen mot könsrelaterat våld. Italien ger stöd genom observationsorgan och rättsliga ramverk. Frankrike säkerställer efterlevnaden genom ministeriell tillsyn, arbetsinspektion och skydd mot trakasserier. Österrikes proaktiva, decentraliserade politik utmärker sig genom sin snabbhet och tillgänglighet, och allt detta är i enlighet med EU-direktivet om våld mot kvinnor.

Klagomål och rättsmedel

Rättsmedel gör det möjligt för offer att anmäla problem, söka gottgörelse och främja ansvarsskyldighet. Mekanismerna sträcker sig från centraliserade oberoende organ till lokala eller sektorsspecifika tjänster, med fokus på öppen tillgång, sekretess och deltagande av flera intressenter. Sverige, Frankrike och Spanien har ofta proaktiva, väl integrerade system som uppmuntrar anmälningar, medan andra länder betonar tillgängliga alternativ för akuta situationer eller med fokus på arbetsplatsen.

- Sverige: Svenska institutet för mänskliga rättigheter (Nationella institutet för mänskliga rättigheter) försvarar, främjar och övervakar de mänskliga rättigheterna, inklusive jämställdhet. Institutet utvärderar situationen för de mänskliga rättigheterna, föreslår regeringsåtgärder, bedriver internationellt samarbete, främjar utbildning och medvetenhet samt lämnar in en årlig rapport med rekommendationer. Nationellt kunskapscentrum om mäns våld mot kvinnor (NCK) fungerar som samlingspunkt för Sveriges samordnade nationella kampanj mot våld. Denna statligt uppdragsgivna organisation erbjuder hjälplinjer särskilt riktade till män och transpersoner, samt anonymt stöd dygnet runt med flerspråkiga tolkar för alla. Ramverket omfattar även riktat stöd genom hjälplinjen "Rätten att välja", som stöder offer för tvångskontroll och hedersrelaterat våld oavsett ålder eller kön, samt specialiserad terapeutisk vård på en öppenvårdsklinik. Jämställdhetsombudsmannen hanterar specifika klagomål om diskriminering, bland annat på grund av kön, och erbjuder kostnadsfri rådgivning, utredning, medling och företrädande i domstol. Dessa organ bidrar till förebyggande och systemförändringar och stöder Sveriges topprankade jämställdhetsresultat.

- Frankrike: Frankrike använder ett flerdimensionellt system där offer kan lämna in formella anmälningar, "plainte", eller redogörelser ("main courante") till polisen eller gendarmeriet, eller på ett sjukhus med utbildad personal för att sänka trösklarna. Onlineplattformar underlättar tillgången för dem som upplever rädsla, stigmatisering eller har problem med rörligheten. Den nationella hjälplinjen erbjuder kostnadsfritt och konfidentiellt stöd dygnet runt, information, skyddsbeslut (utfärdade av domare för att avlägsna förövare eller förbjuda kontakt), nödlarm för högriskfall samt rättshjälp för offer med låg inkomst, vilket säkerställer skydd. Nationella informationskampanjer, till exempel om drogrelaterat våld, främjar förebyggande åtgärder och anmälningar. *Défenseur des droits* övervakar klagomål om diskriminering. Denna heltäckande struktur bidrar till höga jämställdhetsresultat.
- Spanien: På statlig nivå främjar jämställdhetsministeriet och Kvinnainstitutet jämställdhet och stöder en aktiv politik för kvinnors sysselsättning, egenföretagande och övergripande integrering av ett jämställdhetsperspektiv. Klagomål som rör diskriminering på arbetsplatsen, inklusive trakasserier och ojämlika möjligheter, kan hanteras genom tillämpning av arbetsrättigheter, med skydd mot sexuella och könsbaserade trakasserier. Fackföreningar och organisationer erbjuder lättillgängliga kontaktpunkter. Denna mångfacetterade strategi främjar rättelse på styrelsenivå, vilket stämmer överens med Spaniens stora framsteg i indexet.
- Italien: När det gäller könsrelaterat våld och stalking finns en kostnadsfri nationell tjänst som är tillgänglig dygnet runt och som hänvisar offren till centrum mot våld och skyddsboenden. Kostnadsfri juridisk hjälp garanteras för offer för könsrelaterade brott, ofta utan strikta inkomstgränser. Dessa riktade mekanismer fokuserar på tvång på arbetsplatsen och omedelbart stöd vid våld, integrerat med samordning av jämställdhetsarbetet på styrelsenivå.

En obligatorisk rutin vid den nationella arbetsinspektionen innebär att uppsägningar från föräldrar måste granskas fram till dess att barnet fyller tre år, för att säkerställa att de är frivilliga och inte ett resultat av tvång på grund av diskriminering.

- Österrike: Även om fokus här ligger på integration och sysselsättningsstöd hanterar ombudsmannen för likabehandling och kommissionen för likabehandling klagomål om diskriminering (inklusive könsdiskriminering) och erbjuder kostnadsfri rådgivning samt icke-bindande yttranden och rekommendationer. Den österrikiska integrationsfonden stöder migranter och flyktingar (inklusive kvinnor) genom rådgivning och arbetsmarknadsintegration, och den offentliga arbetsförmedlingen driver ett särskilt program för kvinnor som omfattar karriärvägledning, återinträde på arbetsmarknaden efter föräldraledighet samt yrkesutbildning. Dessa mekanismer kopplar jämställdhetsåtgärder till en bredare inkludering och kompletterar ett starkt skydd mot våld.
- Grekland: Den grekiska ombudsmannen utreder klagomål om likabehandling och diskriminering, och klagomål kan lämnas in kostnadsfritt och enkelt online via ombudsmannens webbplats. Ombudsmannen tillhandahåller information, registrerar klagomål och vägleder enskilda personer vid kränkningar av arbetsrättigheter, trakasserier eller diskriminering. Polisen och de rättsliga myndigheterna hanterar akuta anmälningar och bedriver proaktivt åtal. Ytterligare stöd ges via SOS-hjälplinjer, nätverk,

rådgivningscentrum och lokala myndigheter för omfattande hjälp. Denna kombination erbjuder tillgängliga rättsmedel, särskilt för utsatta grupper, även om det fortfarande finns brister i den allmänna medvetenheten.

Jämförande insikter

Frankrike utmärker sig genom mycket lättillgängliga anmälningsskanaler (online, på sjukhus och via hjälplinje) samt verktyg för omedelbar säkerhet, vilket bidrar till en starkt offercentrerad rättslig prövning. I Sverige läggs stor vikt vid oberoende tillsyn, med specialiserade organisationer och en särskild människorättsmyndighet. Dessa organisationer kombinerar systemisk tillsyn med direkt stöd till offren. Spanien integrerar främjande på ministerienivå med fackföreningars och organisationers försvar i arbetsplatsfrågor. Grekland och Italien erbjuder praktiska, lokala alternativ och nödlösningar (hjelplinjer, obligatoriska bekräftelser). Österrike kopplar jämställdhet till integrations- och sysselsättningsstöd.

Direkta styrkor inkluderar Frankrikes nödgärder och Sveriges förebyggande anmälningsskultur. Indirekt drar länder med lägre poäng nytta av kopplingar till lokalsamhället och icke-statliga organisationer. Det pågående införlivandet av EU-direktiven från 2024 (senast i mitten av 2026) kommer att ytterligare harmonisera oberoende, befogenheter och resurser, vilket förbättrar samordningen mellan länderna.

Åtgärder och politik för social inkludering av utsatta kvinnor

Strategierna hanterar olika former av diskriminering, vilka var och en kan påverka sig själva och ha en direkt eller indirekt negativ inverkan på diskrimineringsfaktorerna.

EU:s jämställdhetsstrategi 2026–2030 antar ett starkt intersektionellt tillvägagångssätt, där man prioriterar samverkande ojämlikheter för invandrarkvinnor, kvinnor med funktionsnedsättning, HBTQIA+-personer, kvinnor på landsbygden, romska kvinnor och andra, samtidigt som man integrerar jämställdhetsperspektivet i alla politiska åtgärder för att bekämpa fattigdom, våld och utestängning. Dessa politiska åtgärder återspeglar nationella prioriteringar, integration av invandrare, egenmakt genom sysselsättning och riktat skydd mot flera former av diskriminering.

Kvinnor med invandrarbakgrund

Migrantkvinnor stöter ofta på hinder när det gäller språk, erkännande av kvalifikationer, sysselsättning och risker för våld.

Österrike fokuserar integrationen på språk, inträde på arbetsmarknaden och värderingsorientering via den österrikiska integrationsfonden och förbundskansliets avdelning för integration, som finansierar projekt för kvinnors egenmakt i invandrargrupper, till exempel 148 projekt år 2024 med en total budget på € 22,41 miljoner. Program som det FN-prisbelönade ”Kompetenskontroll för kvinnor 2016–2020” hjälpte flyktingkvinnor att identifiera sina

färdigheter, sätta upp karriärmål, undvika överkvalificering och få tillgång till praktikplatser genom karriärplattformar och rådgivning på delstatsnivå.

Frankrike integrerar ett jämställdhetsperspektiv i integrationsarbetet genom det republikanska integrationsavtalet (som kräver medborgar- och språkutbildning till nivå B1 senast 2026, med moduler om jämställdhet, kvinnors rättigheter och våldsförebyggande; prioritet ges till arbetslösa och lågutbildade invandrarkvinnor). Det globala och individualiserade stödet för flyktingar, som utökas efter 2023, stöder upp till 30 000 personer årligen, vilket motsvarar totalt 40 % av invandrarkvinnorna, med fokus på sysselsättning, bostad, utbildning och erkännande av kvalifikationer. Handlingsplanen för sysselsättning av utländska kvinnor tar itu med barnomsorg, stereotyper och bristande erkännande genom mentorskap och snabb registrering.

Spanien arbetar med invandrarkvinnor genom jämställdhetsministeriets generaldirektorat för likabehandling och icke-diskriminering mot rasism, där man främjar övergripande likabehandling och avskaffande av diskriminering på grund av ursprung och nationalitet.

Sveriges integreringsinsatser syftar till ökad ekonomisk och social självständighet, till exempel genom integrerade program som SFI-Combo, där invandrarkvinnor kan lära sig svenska samtidigt som de får yrkesutbildning. Detta stöds av en obligatorisk kurs i samhällsorientering (över 100 timmar) med kunskap om svensk lagstiftning, individuella rättigheter och jämställdhet på deltagarnas modersmål. Digital kompetens prioriteras på två sätt: Initiativ som ReDI School, som erbjuder kostnadsfri teknisk utbildning för flyktingkvinnor, och "Föräldra-SFI", som säkerställer att mödrar kan fortsätta sin språk- och juridikutbildning utan att behöva avbryta den för att ta hand om barnen, garanterar en kontinuerlig väg mot integration och trygghet.

Grekland använder den nationella integrationsstrategin 2022 för språk-, kompetens- och arbetsmarknadsrådgivning till flyktingar, utöver lokala jämställdhetskommittéer.

Italien underlättar integrationen genom boendesystem och tog emot 14 684 kvinnor år 2024, vilket motsvarar 26,7 % av det totala antalet kvinnliga migranter. Dessutom erbjuds vägar ut ur våld och marginalisering för kvinnor genom anställningsgarantier och incitament för anställning av personer i utsatta situationer.

Kvinnor med funktionsnedsättning

Politiken tar itu med två typer av diskriminering: tillgänglighet och utsatthet, samt våld och fattigdom. Italien betonar den ökade utsattheten för sexuellt våld och fattigdom och inför innovativa strategier för tillgängliga akuttjänster, teckenspråk, videosamtal och kompletterande kommunikation. Grekland skyddar utsatta grupper, däribland kvinnor med funktionsnedsättning, och säkerställer rättvis tillgång till hälso- och sjukvård samt utbildning. Österrike samarbetar kring program för återinträde på arbetsmarknaden och integration. Sverige främjar rättvisa levnadsvillkor genom jämställdhetslagar som inkluderar personer med funktionsnedsättning. Frankrike erbjuder flexibilitet i arbetslivet och intersektionella hälsoskyddsåtgärder. Spanien undanröjer hinder genom rättvis politik.

LGBTQI+-personer

Alla EU-medlemsländer fokuserar på att förebygga diskriminering för att skydda rättigheter. Sverige har utvecklat rättigheter för transpersoner (laglig könskorrigering sedan 1972; från 16 års ålder med tillstånd från och med juli 2025), med fortsatta framsteg trots påtryckningar om åtgärder. Spanien har ett separat generaldirektorat (Directorat) för verklig och effektiv jämlikhet för LGBTQI+-personer, vilket säkerställer icke-diskriminering och respekt för emotionell och sexuell frihet. Italiens nationella HBTQI+-strategi 2022–2025 bekämpar hatbrott och utbildar personal inom hälso- och sjukvård samt rättsväsendet om fördomar. Grekland inkluderar HBTQI+-kvinnor i sin politik för utsatta grupper. Frankrike och Österrike har statliga och privata jämställdhetsorgan som skyddar HBTQI+-personer.

Kvinnor på landsbygden

Kvinnor på landsbygden utsätts för isolering och begränsade möjligheter av olika skäl, bland annat fysiskt avstånd, restid, brist på utbildningsmöjligheter och tillgång till hälso- och sjukvården. Spanien främjar jämställdhet inom landsbygdsutveckling och jordbruk, medan andra länder hanterar frågan indirekt genom nationella insatser för sysselsättning, utbildning och tillgång till vård, med varierande fokus på landsbygden.

Stödtjänster (Tjänsterna erbjuder rådgivning, juridisk hjälp och hänvisningar)

Europeiska länder har infört en rad riktade åtgärder för att bekämpa könsrelaterat våld och stödja drabbade kvinnor. Grekland erbjuder psykosocialt stöd via kvinnoorganisationer, UNHCR:s program för att hantera risker för könsrelaterat våld (GBV) bland migrerande kvinnor och flyktingkvinnor samt lokala jämställdhetskommittéer. Frankrike, Sverige och Österrike har flerspråkiga hjälplinjer och specialiserade organisationer. Italien garanterar kostnadsfri rättshjälp vid könsrelaterade brott. Det spanska jämställdhetsministeriet erbjuder omedelbart skydd genom WRAP-programmet, ett geolokaliseringsverktyg för att hitta skyddsboenden och stödtjänster.

Utbildning och fortbildning (kompetens, återinträde på arbetsmarknaden och egenmakt)

Projektet Empower Her är ett gränsöverskridande Erasmus+-initiativ som syftar till att främja jämställdhet, medborgerligt deltagande och ungdomars egenmakt i hela Europa. Österrikes arbetsförmedling erbjuder yrkesutbildning och karriärvägledning för kvinnor efter föräldraledighet. Frankrike tillhandahåller yrkesutbildning och erkännande av kvalifikationer inom flyktingstöd samt erbjuder tjänster via AGIR-programmet för flyktingintegration och AMAL-projektet för invandrarkvinnor. Grekland inkluderar kompetensutveckling i integrationskurser. Sverige säkerställer lika tillgång till utbildning och motverkar

diskriminering i skolorna. Den spanska staten arbetar med förebyggande insatser genom specialiserad utbildning vid Institutet för kvinnor och den virtuella jämställdhetsskolan, och genom den övergripande planen för samlevnad och ökad säkerhet samarbetar man med utbildningsinstitutioner för att motverka systematisk rasism, diskriminering och könsrelaterat våld.

Psykologiskt och socialt stöd (psykisk hälsa och egenmakt)

Grekland erbjuder psykosocialt stöd genom nätverk och lokala initiativ. Frankrike integrerar detta i insatserna mot våld och könsrelaterat våld. Österrike erbjuder rådgivning via integrationscentrum.

Skyddsboende och bostäder (trygga platser för våldsoffer och migranter): Romastrategin för romska kvinnor, som fokuserar på lågutbildade kvinnor, erbjuder dem gratis bostad, rådgivning och juridisk hjälp genom Italiens mottagningssystem för utsatta kvinnor. Österrike och Frankrike erbjuder både akut- och långsiktigt boende. Den nationella organisationen i Sverige, ROKs, erbjuder skyddsboende för kvinnor och unga kvinnor.

Barnomsorg (balans mellan arbete och privatliv samt sysselsättning)

Sveriges prisvärda barnomsorg och könsneutrala föräldraledighet uppmuntrar till delat ansvar, och Frankrike prioriterar barnomsorg i sysselsättningsplanerna för invandrarkvinnor.

Jämförande analys av strategier för social inkludering och stödtjänster

Sverige och Frankrike uppvisade en integrerad, resursstark mainstreaming med starka resultat, vilket placerade dem i toppen av EU-indexet, med tonvikt på styrning och förebyggande åtgärder. Österrike utmärker sig genom riktade program för migranter och flyktingar, såsom kompetensbedömningar och stöd på delstatsnivå. Spanien har inrättat ett särskilt direktorat för rasism, HBTQI+ och utsatta grupper. Trots lägre placeringar i den övergripande rankningen prioriterar Grekland och Italien partnerskap med lokala aktörer och icke-statliga organisationer samt ett flerdimensionellt ramverk, såsom nationella initiativ, incitament för utsatta kvinnor och ett effektivt arbete med intersektionella sårbarheter.

Direkta styrkor inkluderar Österrikes kompetensbaserade integration av migranter, Frankrikes prioriterade språk- och sysselsättningsmoduler samt Sveriges banbrytande arbete för transpersoners och HBTQI+-personers rättigheter. Indirekt ger samhällsbaserade program i Grekland och Italien lärdomar om gräsrotsengagemang.

Nyckelindikatorer och data

Jämställdhetsindex

Dessa poäng omfattar områdena arbete, ekonomi, kunskap, tid, makt och hälsa. Sverige och Frankrike dominerar tack vare starka resultat inom makt, ekonomi och arbete, medan Grekland hamnar efter inom arbete och makt.

Jämställdhetsindexet³ omfattar även andra ämnen, såsom våld mot kvinnor. 2024 års upplaga av det sammansatta indexet för våld mot kvinnor beräknas utifrån data från EU:s undersökning om könsrelaterat våld (EU-GBV). På grund av begränsningar i datamaterialet kunde det sammansatta måttet på våld inte beräknas för Frankrike (på grund av det stora antalet icke-anmällda fall) och Italien (hinder för anmälan för invandrare och utsatta grupper), men data finns tillgängliga på indikatornivå; I Frankrike har 35 % av kvinnorna utsatts för fysiskt och/eller sexuellt våld sedan de fyllde 15 år, medan 32 % av kvinnorna i Italien har utsatts för fysiskt och/eller sexuellt våld sedan de fyllde 15 år.

Sysselsättningsgrad bland kvinnor

Sysselsättningsgraden bland kvinnor beräknas som andelen sysselsatta kvinnor i åldern 20–64 år. Enligt Eurostat⁴ uppgick EU-genomsnittet för 2024 till 70,8 %.

De högre siffrorna i Sverige och Frankrike återspeglar bättre regler för balans mellan arbete och privatliv, medan de lägre siffrorna i Italien och Grekland tillskrivs omsorgsbördan och strukturella begränsningar.

- Sverige: Cirka 79,9 % (en av de högsta siffrorna i EU, vilket resulterar i en sysselsättningsskillnad mellan könen på 4 %).
- Frankrike: Cirka 72,2 % (könsskillnad 5,9 %).
- Österrike: Cirka 73,9 % (könsskillnad 6,9 %).
- Spanien: 66,5 % (könsskillnad 9,8 %, större könsskillnad).
- Grekland: Mellan 59,9 % (bland de lägsta, könsskillnad 18,8 %).
- Italien: 57,4 % (bland de lägsta i EU, med en könsskillnad på 19,4 %).

Löneskillnader mellan könen

Den ojusterade löneskillnaden mellan könen avser skillnaden i genomsnittlig timlön mellan män och kvinnor (uppgifter från Eurostat 2024). EU-genomsnittet var 11,1 %.

Österrike utmärker sig genom sina fortsatt stora skillnader, som ofta hänger samman med yrkesmässig segregering och deltidsarbete bland kvinnor. De lägre skillnaderna i Italien återspeglar urvalseffekter (kvinnor som arbetar i lågavlönade jobb). Medan den ojusterade timlöneskillnaden är 5,6 % förväntas den vara större än 20 % inom den privata sektorn, vilket

ger en tydligare bild av löneskillnaderna. Dessa siffror återspeglar dock inte nödvändigtvis fullständig jämställdhet.⁵

- Sverige: 11,2 % (måttlig, jämförbar med EU-genomsnittet).
- Frankrike: Cirka 11,8 % (måttlig).
- Spanien: cirka 7,3 % (under eller nära genomsnittet).
- Italien: 5,3 % (en av de minsta ojusterade skillnaderna).
- Österrike: 18,3 % (en av de högsta siffrorna i EU).
- Grekland: cirka 13,4 % (ungefär genomsnittet).

Arbetsmarknadsdeltagande

Arbetsmarknadsdeltagandet utgör andelen av befolkningen i arbetsför ålder (20–64 år eller motsvarande) som antingen är sysselsatta eller aktivt söker arbete. Enligt färskta uppgifter på EU-nivå (Eurostat/OECD 2024–2025) uppgår kvinnornas andel till 70,8 % av EU-genomsnittet; siffrorna varierar mellan olika länder⁶.

- Sverige: en hög deltagandegrad bland kvinnor på 79,9 %, vilket är jämförbart med männens.
- Frankrike: Cirka 72,2 %.
- Spanien: Cirka 66,5 %.
- Italien: lägre (57,4 %), med betydande ojämlikheter mellan könen.
- Österrike: Cirka 73,9 %.
- Grekland: Cirka 69,9 %, vilket är en av de lägsta siffrorna.

Sverige har genomgående de minsta könsskillnaderna i deltagande tack vare generösa föräldraledighets- och barnomsorgsregler.

Jämförande analys av nyckelindikatorer

Sverige och Frankrike hamnar regelbundet i topp när det gäller indikatorerna, med hög sysselsättning bland kvinnor, måttliga löneskillnader, starkt engagemang, höga indexvärden och effektiva (om än överrapporterade) insatser mot våld. Detta återspeglar integrerade strategier för ledighet, barnomsorg och jämställdhetsintegrering.

Spanien klarar sig bra när det gäller framstegsindexet och löneskillnaderna, även om landet har problem med sysselsättningen. Italien och Grekland har lägre sysselsättningsgrader och större könsrelaterade ojämlikheter, vilket ofta hänger samman med omsorgsbördan, geografiska skillnader och utmaningar i genomförandet. Österrike lyckas på vissa områden, men har ändå en betydande löneskillnad.

Alla länder gör framsteg, men fullständig jämställdhet är fortfarande långt borta.

Huvudsakliga utmaningar

Trots starka rättsliga ramar i alla länder hindrar ihållande strukturella, kulturella och resursrelaterade hinder att jämställdheten förverkligas fullt ut, särskilt för utsatta grupper.

Ekonomiska hinder:

Ekonomiska ojämlikheter förblir en central utmaning, driven av löneskillnader, yrkesmässig segregering, deltidarbete och omsorgsbördan som drabbar kvinnor oproportionerligt hårt.

Österrike har en av de största ojusterade löneskillnaderna mellan könen i EU, 18,3 % år 2023, med en justerad skillnad på 6,3 % även i likvärdiga roller. Hälften av kvinnorna i arbetsför ålder arbetar deltid på grund av omsorgsansvar, vilket minskar deras livstidsinkomster och pensioner. I Frankrike tjänar invandrarkvinnor betydligt mindre; invandrare tjänar 28 % mindre vid inträdet på arbetsmarknaden, med bestående ojämlikheter över generationerna och en större andel osäkra/ a deltidsjobb. Sverige upplever fortfarande inkomstklyftor, lägre löner i kvinnodominerade sektorer, en hög andel kvinnor som arbetar deltid och försenade framsteg mot ekonomisk jämställdhet. Italien präglas av en "barnstraff", där kvinnor lämnar arbetsmarknaden efter förlossningen, låg individuell inkomst (kvinnor har 11 procentenheter högre sannolikhet att tjäna mindre än 9 euro per timme) och högre individuell fattigdomsandel bland yrkesverksamma kvinnor. Spanien kännetecknas av osäkerhet i anställningarna, överrepresentation i lågavlönade, kvinnodominerade sektorer såsom hushålls- och omsorgsarbete samt hinder för en stabil inkomst och bostad. I Grekland är sysselsättningen i heltidsekvivalenter låg för kvinnor, andelen osäkra anställningar och deltidarbete är hög samt yrkesmässig segregering förekommer, vilket sammantaget bidrar till fattigdom på arbetsplatsen.

Könsstereotyper och normer

Könsstereotyper kvarstår i alla sex länderna – Spanien, Italien, Grekland, Frankrike, Österrike och Sverige – även om graden varierar från land till land. Enligt Europeiska jämställdhetsinstitutet fortsätter traditionella könsroller att påverka samhället, särskilt inom områden som sysselsättning, familj och beslutsfattande.

I länder som Grekland och Italien är dessa stereotyper mer uttalade, där kvinnor ofta förväntas bära huvudansvaret för barnomsorg och hushållssysslor, medan män ses som de främsta försörjarna och auktoritetspersonerna. Könsrollerna förändras alltmer i Spanien och Österrike, även om kvinnor fortfarande oftare arbetar inom vård och omsorg, medan män arbetar i ledande befattningar eller inom teknikbranschen. Trots en hög nivå av jämställdhet i Frankrike finns det subtila fördomar, särskilt när det gäller karriärutveckling och inkomstskillnader, där män ofta betraktas som mer ambitiösa. Dessutom framställer normerna i Frankrike invandrarkvinnor som fogliga och beroende, vilket begränsar erkännandet av deras kvalifikationer och ambitioner. HBTQI+-kvinnor utsätts för lesbofobiska attityder, och många döljer sin sexuella läggning på arbetsplatsen (45 % av de HBTQI+-svarande).

Sverige är EU:s främsta land när det gäller jämställdhet, men det finns fortfarande en klyfta, där kvinnor utför mer obetalt omsorgsarbete än män. Framför allt är kvinnor numera mer

välutbildade än män, även om män fortfarande har en liten fördel på de högsta ledningsnivåerna inom den privata sektorn.

Sammantaget fortsätter könsstereotyper, trots förbättringar i Europa, att påverka samhällets förväntningar och möjligheter för både män och kvinnor.

Tillgång till vård, hälso- och sjukvård, utbildning och sysselsättning

Tillgångsbegränsningarna varierar beroende på geografi, migrationsstatus och utsatthet.

I rapporten ” ” (hälsovård) lyfter Frankrike fram den ”könsrelaterade landsbygdsnackdelen” för kvinnor på landsbygden: isolering, försenad diagnos, ökad sårbarhet för könsrelaterat våld samt begränsad tillgång till abort- och gynekologiska vårdinrättningar. Österrike rapporterar om brist på barnomsorgsplatser: år 2024 gick endast 30,2 % av barnen under tre år i en formell barnomsorg, jämfört med 39,3 % på EU-nivå ; dock är läskunnighets- och språkhinder fortfarande utbredda bland invandrarkvinnor. I Sverige konstateras sämre psykisk hälsa bland unga kvinnor, mer stressrelaterad sjukskrivning samt ojämlikheter i hälsoutfall. I Italien finns hinder för tillgång till abort, med 64,4 % av gynekologerna som motsätter sig detta, regionala skillnader, utgiftsklyftor mellan norr och söder samt höga NEET-andelar (**Not in Education, Employment, or Training**) för unga kvinnor i södra Italien (30–36 %). I Grekland är tillgången begränsad för invandrarkvinnor och flyktingkvinnor på grund av språkbarriärer och osäkerhet kring deras status, samt ojämlik tillämpning utanför de större städerna. Spanien tar itu med frågor som rör kvinnosjukdomar (fibromyalgi, psykisk hälsa och våld i samband med förlossning) samt bristfällig tillgång på landsbygden och i utsatta situationer.

Korsande sårbarheter

Flera fördomar i kombination drabbar migranter, personer med funktionsnedsättning, HBTQI+-personer, kvinnor på landsbygden och kvinnor från etniska minoriteter oproportionerligt hårt. I Österrike arbetar invandrarkvinnor inom lågavlönade branscher och är överkvalificerade. 24 % av kvinnor med funktionsnedsättning löper stor risk att hamna i fattigdom, medan HBTQI+-personer, särskilt transpersoner, drabbas av 9 % arbetslöshet och diskriminering i arbetslivet. Invandrarkvinnor i Frankrike arbetar inom lågavlönade sektorer, där de utsätts för avkvalificering och fördomar. Kvinnor som flyttar från landsbygden och kvinnor med funktionsnedsättning möter ytterligare svårigheter. I Italien arbetar invandrarkvinnor inom polariserade yrken som kräver låg kompetens, där cirka 50 % är verksamma inom de fyra sektorerna, med betydande risker för människohandel, absolut fattigdom och 41,5 % av LGBTIQ+-kvinnorna som döljer sin sexuella läggning och utsätts för övergrepp. Kvinnor med funktionsnedsättning i Spanien utsätts för löneskillnader och tvingas även genomgå tvångssterilisering, vilket är en direkt följd av paternalism, systematisk osynliggörande och bristande respekt för deras självbestämmande. Programmen för födelsekontroll har även riktats mot romerna, medan invandrarkvinnor, flyktingkvinnor, romska kvinnor, kvinnor med

funktionsnedsättning och HBTQI+-kvinnor i Grekland är utsatta för människohandel, utnyttjande, underrapportering och restriktiva asylregler.

Brister i genomförandet

Robust lagstiftning saknar ofta konsekvent tillämpning, resurser och övervakning. Trots lagstiftningen har framstegen i Sverige stagnerat eller varit undermåliga, och samhällsreformer sker gradvis. I Italien kvarstår en klyfta mellan förbättrade lagar och den faktiska verkligheten (familjevård, brist på domstolsdata). I Grekland förekommer ojämna lokal kompetens, underrapportering och brist på samordning mellan kommunerna. Trots planering kvarstår skillnader mellan landsbygds- och invandrargrupper i Frankrike. Tjänsterna i Österrike och Spanien varierar beroende på tillgången på resurser eller område.

Jämförande analys av utmaningar

Sverige och Frankrike har gjort betydande men ojämna framsteg (ekonomisk stagnation och stereotyper kvarstår trots höga poäng). Österrike och Italien har betydande löneskillnader och strukturella omsorgsskyldigheter. Spanien och Grekland kämpar med genomförandet och interseksionalitet, särskilt bland invandrare och kvinnor på landsbygden. Direkta hinder inkluderar ekonomiska faktorer (deltidsarbete i Österrike, Italien och Grekland) och stereotyper (det familjeorienterade Italien och det traditionella Grekland). Indirekta hinder: isolering på landsbygden (Frankrike); människohandel/gränser (Italien, Grekland och Spanien).

Intersektionell transparens

Lönetransparens: På EU-nivå förespråkar Österrike, Frankrike och Sverige efterlevnad och fungerar som genomförare av EU-direktivet, medan Italien, Spanien och Grekland i praktiken presterar sämre trots reglerna.

Fokus på könsrelaterat våld:

Fokus på könsrelaterat våld: De nationella huvudstrategierna i alla sex länderna, inklusive österrikiska centrum, svenska NCK/hjälplinjer, Frankrikes 3919/TGD, Italiens Red Code, Spaniens förnyelse av pakten och grekiska hjälplinjer, prioriterar könsrelaterat våld. Det förekommer dock underrapportering av våld och ojämlikheter i tillgången till hjälp.

Integration av invandrarkvinnor: Österrike och Frankrike ligger i framkant när det gäller riktade program såsom kompetensbedömning, språkinläring och sysselsättning. Grekland och Italien arbetar mot människohandel och osäkra anställningsförhållanden. Sverige rapporterar lägre sysselsättningsgrader bland utlandsfödda invånare. Spaniens statistik visar en löneskillnad på 2 % mellan infödda kvinnor (23 %) och invandrarkvinnor (25 %).

Jämförande analys av politiska ståndpunkter

Frankrike har åtagit sig att sätta stopp för vardagssexism, säkerställa rättvis fördelning av föräldraledighet och tillhandahålla skyddsboenden för offer för könsrelaterat våld. Sverige försöker förbättra den reserverade föräldraledigheten, bekämpa fördomar, uppmuntra entreprenörskap och genomföra integrationsprogram. Italien lägger tonvikten på självbestämmande inkomst, feminisering av välfärden och CAV-autonomi. Spanien betonar Borden-våldspakten, som utmanar patriarkala traditioner. Grekland betonar effektiv jämställdhet, konsekvent finansiering och offercenterade åtgärder. Dessutom tar Österrike itu med inkomst- och maktskillnader samt överkvalificering bland invandrare.

Slutsats

Den jämförande analysen av ramverken för jämställdhet i Italien, Spanien, Österrike, Grekland, Frankrike och Sverige belyser både en stark konvergens i normativa åtaganden och betydande skillnader i rättslig utformning, politiskt genomförande och institutionell kapacitet. Alla sex länder verkar inom en gemensam europeisk ram som främjar jämställdhet som en grundläggande rättighet och politisk prioritering. Denna gemensamma grund återspeglas i den utbredda antagandet av antidiskrimineringslagar, nationella strategier och riktade åtgärder som tar itu med nyckelfrågor såsom ojämlikhet på arbetsplatsen, könsbaserat våld och kvinnors representation.

Utöver denna konvergens visar analysen dock på tydliga nationella skillnader när det gäller att omsätta dessa principer i effektiva styrningssystem. Italiens stegvisa och anpassningsbara tillvägagångssätt möjliggör flexibilitet och anpassningsförmåga men kan leda till fragmentering. Spaniens mycket strukturerade och heltäckande modell säkerställer samstämmighet och djup, även om den kräver stark institutionell samordning. Österrike prioriterar tydlighet och efterlevnad och förlitar sig på väldefinierade rättsliga instrument och institutionella mekanismer för att säkerställa genomförandet.

Greklands ramverk illustrerar effekterna av den europeiska integrationen, där den rättsliga utvecklingen är nära anpassad till EU-direktiven, men där man ändå står inför utmaningar när det gäller att omsätta principerna i praktiken. Frankrike kombinerar en stark konstitutionell tradition med en alltmer interventionistisk politik och använder regleringsverktyg för att ta itu med ihållande ojämlikheter. Sverige utmärker sig genom sin systemiska och förebyggande modell, där jämställdhet är djupt förankrad i välfärdsstaten och integrerad i alla politikområden.

Inom dessa olika system framträder flera gemensamma prioriteringar. Jämställdhet på arbetsplatsen förblir centralt och hanteras genom en rad verktyg, från lagstadgade skyldigheter (Frankrike, Italien) till strukturell välfärdspolitik (Sverige). Könsrelaterat våld erkänns allmänt som en kritisk fråga, med varierande grad av politisk integration – från omfattande ramverk i Spanien till förebyggande strategier i Sverige. Hänsynen till intersektionella sårbarheter ökar, även om genomförandet är ojämnt, medan främjandet av kvinnligt ledarskap återspeglar olika balanser mellan rättsliga mandat och kulturella eller institutionella dynamiker.

Dessa variationer understryker en viktig slutsats: jämställdhetspolitikens effektivitet beror inte bara på förekomsten av rättsliga ramverk utan också på deras samstämmighet, genomförandemekanismerna och integration i bredare styrningssystem. Länder som kombinerar starka rättsliga grunder med samordnade strategier och institutionell kapacitet, såsom Spanien och Sverige, tenderar att uppnå mer systemiska resultat. Däremot kvarstår utmaningar trots formella åtaganden där ramverken är mer fragmenterade eller genomförandekapaciteten är begränsad.

I slutändan visar jämförelsen mellan de sex länderna att det inte finns någon enskild modell för att uppnå jämställdhet. Istället kan olika kombinationer av rättslig innovation, politisk utformning och institutionell organisation leda till framsteg, förutsatt att de är internt sammanhängande och genomförs effektivt. För samarbetet på europeisk nivå utgör denna mångfald både en utmaning och en möjlighet: en utmaning när det gäller att säkerställa samstämmighet mellan olika sammanhang, och en möjlighet att främja ömsesidigt lärande genom att identifiera överförbara metoder, såsom Spaniens integrerade lagstiftningsramar, Sveriges förebyggande välfärdsbaserade tillvägagångssätt eller Frankrikes mekanismer för tillsyn och efterlevnad.

En viktig slutsats för den framtida politikutvecklingen är behovet av att stärka kopplingen mellan rättsliga normer och praktiska resultat. Detta kräver inte bara fortsatta lagstiftningsinsatser utan också investeringar i institutionell kapacitet, övervakningssystem och sektorsövergripande samordning. Ur detta perspektiv beror främjandet av jämställdhet i Europa mindre på spridningen av nya normer än på konsolidering, integration och ett effektivt genomförande av befintliga ramverk.

Litteraturlista

- ÖJAB. (2026). *WORICA:s nationella kontextrapport för Österrike*. https://docs.google.com/document/d/1_gWx90AzHz5nb2DuB1oj767XPZy5_UF7/edit
- Brûlant-e-s. (2026). *Nationell kontextrapport för Frankrike*. <https://docs.google.com/document/d/1jmn8ytdGHjNJYyu0pGvWnm95Aup6CI5hT6zM5SKkhQ/edit?tab=t.0>
- SOFFA. (2026). *WORICA:s nationella kontextrapport för Grekland*. https://docs.google.com/document/d/1bxmUdyo14-0QwLHVGDGo8E3ySJH2T_OS/edit#heading=h.e61es6vv998p
- Folkuniversitetet. (2026). *WORICA:s nationella kontextrapport för Sverige*. https://docs.google.com/document/d/1mQs0CEewhM_qWRKzoqfYeVNz91Zd4hSU/edit
- Fractals – Art Education. (2026). *WORICA National Context Report Spain*. https://docs.google.com/document/d/1HVeFOOH_TlxjdANOIK43zKDaBRwbAM_j6grP4Kcorl/edit?tab=t.0
- CEIPES. (2026). *WORICA:s nationella kontextrapport för Italien*. https://docs.google.com/document/d/1dvsmWvR1ispUOO4evtPFN5BF_8cgp0Za/edit

1. https://eige.europa.eu/modules/custom/eige_gei/app/content/downloads/factsheets/EU_2025_factsheet.pdf ↩
2. <https://www.addleshawgoddard.com/globalassets/insights/employment/eu-pay-transparency-directive-implementation-tracker.pdf> ↩

3. <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2024-tackling-violence-against-women-tackling-gender-inequalities> ↩
4. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_-_annual_statistics#Employment_of_men_and_women_by_age_groups ↩
5. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_05_20__custom_20276997/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=d667ba1a-56a5-4735-8be6-1cf4cdf820fb&c=1772183977000 ↩
6. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsi_emp_a__custom_21288510/default/table ↩